

Oficiální uživatelská příručka

Linux Mint 9 „Isadora“
Hlavní vydání

Obsah

<u>PŘEDSTAVENÍ DISTRIBUCE LINUXU MINT.....</u>	3
HISTORIE.....	3
ÚČEL.....	3
ČÍSLOVÁNÍ VERZÍ, JEJICH KÓDOVÁ OZNAČENÍ.....	4
EDICE.....	5
KDE HLEDAT POMOC.....	5
<u>INSTALACE LINUXU MINT.....</u>	6
STAŽENÍ OBRAZU ISO.....	6
POMOCÍ SÍTĚ TORRENT.....	7
Instalace Torrent klienta.....	7
Stažení Torrent souboru.....	7
STAŽENÍ Z DISTRIBUČNÍHO ZRCADLA.....	7
PŘEČTENÍ POZNÁMEK K VYDÁNÍ.....	7
KONTROLA MD5.....	8
VYPÁLENÍ OBRAZU ISO NA CD.....	9
SPUŠTĚNÍ LIVECD.....	10
INSTALACE LINUXU MINT NA PEVNÝ DISK.....	11
SPOUŠTĚCÍ SEKVENCE.....	20
<u>PŘEDSTAVENÍ PLOCHY LINUXU MINT.....</u>	21
GRAFICKÉ PROSTŘEDÍ GNOME.....	21
NASTAVENÍ PLOCHY.....	21
MENU.....	22
POZNÁVÁNÍ MENU.....	22
Nabídka „Místa“.....	22
Nabídka „Systém“.....	24

Nabídka „Aplikace“.....	28
Pole „Vyhledávání“.....	30
NASTAVENÍ VAŠICH OBLÍBENÝCH APLIKACÍ.....	31
VYTVOŘENÍ VLASTNÍHO ZÁSTUPCE.....	31
SPOUŠTĚNÍ APLIKACÍ AUTOMATICKY PO PŘIHLÁŠENÍ.....	31
ZMĚNA VZHLEDU MENU.....	32
AKTIVACE MODULU POSLEDNÍCH DOKUMENTŮ.....	33
OBNOVENÍ VÝCHOZÍHO NASTAVENÍ.....	33
NAHRAZENÍ MENU STANDARDNÍ NABÍDKOU GNOME.....	34
.....	34
<u>SPRÁVA SOFTWARE.....</u>	34
SPRÁVA BALÍČKŮ V LINUXU MINT.....	34
SPRÁVCE SOFTWARE.....	38
MENU.....	39
SYNAPTIC A APT.....	39
ODSTRAŇOVÁNÍ APLIKACÍ.....	40
Z MENU.....	40
POMOCÍ APT.....	41
POMOCÍ SYNAPTIC.....	41
AKTUALIZACE SYSTÉMU A APLIKACÍ.....	41
POUŽÍVÁNÍ SPRÁVCE AKTUALIZACÍ.....	42
<u>TIPY A TRIKY.....</u>	46
KOPIROVÁNÍ A VKLÁDÁNÍ MYŠÍ.....	46
VYTVÁŘENÍ POZNÁMEK V TOMBOY.....	47
ARCHIVACE E-MAILŮ A WEBOVÝCH STRÁNEK DO PDF.....	48
<u>ZÁVĚR.....</u>	49

Představení distribuce Linuxu Mint

Linux Mint je počítačový operační systém, navržený pro práci s většinou moderních PC architektur, včetně nejběžnějších, založených na procesorech x86 a x64.

Linux Mint může plnit stejnou roli jako systém Windows společnosti Microsoft, Mac OS společnosti Apple, či freeBSD systém. Linux Mint je navržen tak, aby spolupracoval s jinými operačními systémy (včetně výše jmenovaných) a umožňuje automaticky nastavit prostředí pro používání dvou či více současně instalovaných operačních systémů (uživatel je pak při každém startu dotázán, který z nich si přeje spustit) už během instalace.

Linux Mint je skvělým operačním systémem pro jednotlivce i firmy.

Historie

Linux Mint je poměrně mladý operační systém, jehož vývoj započal až v roce 2006. Je přitom založen na velmi vyspělých a osvědčených softwarových vrstvách, včetně linuxového jádra, nástrojů GNU a prostředí Gnome. Opírá se též o pevné základy Ubuntu a Debianu a využívá jejich systémy jako základní stavební kámen.

Projekt Linux Mint se zaměřuje na tvorbu snadno použitelného a účelného prostředí pro každodenní úlohy, které vykonává běžný uživatel. Kromě prostředí nabízí tento systém taktéž silnou podporu v podobě obrovské sbírky dostupného software a velmi dobře integrovaných systémových služeb.

Linux Mint zaznamenává zásadní nárůst popularity, a stále více lidí jej používá denně.

Účel

Účelem Linuxu Mint je poskytnout zdarma operační systém pro domácí i firemní uživatele, který bude tak efektivní, snadno použitelný a elegantní, jak je to jen možné.

Jedním z cílů projektu Linux Mint je stát se nejlepším dostupným operačním systémem, který umožní lidem jednoduše využívat pokročilé technologie jejich zjednodušováním (někdy i za cenu určitého omezení jejich možností), nebo přebíráním osvědčených koncepcí jiných vývojářů.

Naším cílem je vyvinout ideální pracovní prostředí. Myslíme si, že nejlepší je převzít co nejvíce z existujících moderních linuxových technologií, a současně usnadnit jejich používání pro každého.

Číslování verzí, jejich kódová označení

Tato příručka pokrývá verzi 9 Linuxu Mint, jejíž kódové označení zní „Isadora“.

K číslování a pro kódová označení verzí se v Linuxu Mint používá unikátní logika:

- Kódová označení umožňují příjemnější odkazování na verze Linuxu Mint než jen jejich číslem.
- Od verze 5 používá Linux Mint šestiměsíční vývojový cyklus se zjednodušeným číslováním verzí. Číslo verze se každých 6 měsíců jednoduše zvýší o jedničku.
- Pokud je vydána revize jako samostatné vydání (něco jako servisní balíček ve Windows), zvýší se číslo verze o jednu desetinu, což značí dílčí vydání. Například první revize „9“ by se stala verzí „9.1“.
- Kódovým označením Linuxu Mint jsou ženská jména končící na „a“. Jsou řazena abecedně. Abecední pořadí prvního písmena kódového označení vždy odpovídá příslušnému číslu verze.

Dosud byla v Linuxu Mint použita tato kódová označení:

Verze	Kódové označení
1.0	Ada
2.0	Barbara
2.1	Bea
2.2	Bianca
3.0	Cassandra
3.1	Celena
4.0	Daryna
5	Elyssa
6	Felicia
7	Gloria
8	Helena
9	Isadora

Edice

Edice je vydání Linuxu Mint, upravené podle specifických potřeb uživatelů. Tato příručka pokrývá hlavní vydání. Zde je příklad oblíbených edicí:

- Hlavní vydání (používá pracovní plochu Gnome)
- Edice KDE (používá pracovní plochu KDE)
- Edice KDE (používá pracovní plochu KDE)

Pokud nevíte kterou edici vybrat, použijte hlavní vydání.

Poznámka: Pokud máte zájem redistribuovat nebo využívat Linux Mint komerčně v USA nebo Japonsku a nejste si jisti patentovou ochranou, používejte instalační obrazy označené „Japan/USA“.

Kde hledat pomoc

Komunita lidí okolo Linuxu Mint je velmi aktivní a ochotná. Pokud máte nějaký dotaz nebo se potýkáte s problémem ohledně Linuxu Mint, nejspíš se dočkáte pomoci od dalších online uživatelů.

V první řadě se určitě zaregistrujte na „Linux Mint Forums“. To je úplně první místo, kde můžete najít pomoc: <http://www.linuxmint.com/forum>.

Jestliže si chcete popovídat s dalšími uživateli, můžete se připojit do místnosti na IRC chatu. V menu svého Linuxu Mint jednoduše spustíte „XChat“. Pokud používáte jiný operační systém nebo jiného IRC klienta, zkontrolujte si, že se připojujete k serveru „irc.spotchat.org“ a přidejte si kanály „#linuxmint-help“ a „#linuxmint-chat“ (popř. zkuste nově založený #linuxmint-cz pro české uživatele).

Linux Mint používá nejen repozitáře Ubuntu (k tomu více později), ale je s ním plně kompatibilní, takže většina zdrojů, článků, návodů a software, vytvořených pro Ubuntu 10.04 (kódové označení „Lucid Lynx“), funguje též pro Linux Mint 9 „Isadora“. Jestliže se vám nepodaří najít konkrétní pomoc s nějakým problémem v Isadoře, určitě zkuste hledat stejné téma v Ubuntu Lucid.

Poznámka: Ubuntu je další z řady operačních systémů, založených na GNU/Linux.

Poznámka: Repozitář je online služba, která se stará o uložení softwaru a jeho zpřístupnění operačnímu systému pro instalace a aktualizace. Většina operačních systémů na bázi GNU/Linux používá repozitáře, připojují se k nim pomocí protokolů HTTP nebo FTP, když potřebují nainstalovat nebo aktualizovat software.

Instalace Linuxu Mint

Operační systém Linux Mint si můžete stáhnout zdarma. Obvykle jde o přibližně 700 MB velký soubor ISO (obraz disku), který si musíte vypálit na CD. Pomocí spustitelného „live CD“ můžete naboootovat a spustit plně funkční operační systém, který si můžete vyzkoušet bez rizika poškození vašeho PC. Zjednodušeně řečeno, když vložíte CD s Linuxem Mint do vašeho počítače, můžete si systém vyzkoušet bez toho, že by to nějak ovlivnilo již nainstalovaný systém.

Poznámka: Je také možné zapsat ISO obraz na USB flash disk nebo jiné paměťové zařízení a bootovat z něj, nebo bootovat z ISO obrazu na pevném disku. Tyto možnosti jsou náročnější, takže doporučujeme použít výše představený postup. Pro pomoc s alternativními metodami instalace a provozu Linuxu Mint se obraťte na internetová fóra.

Pokud se vám líbilo to, co jste viděli po spuštění live CD, můžete se rozhodnout nainstalovat systém na váš pevný disk. Všechny nezbytné nástroje (pro rozdělení disku a vlastní instalaci) jsou na CD obsaženy.

Stažení obrazu ISO

Poznámka: Pokud nedisponujete vysokorychlostním připojením k internetu a 700 MB je pro vás příliš velký balík ke stažení, můžete využít možnosti objednání fyzického CD na této webové adrese: <http://www.on-disk.com>.

V každém případě můžete navštívit naši stránku s odkazy ke stažení: <http://www.linuxmint.com/download.php>.

Poté si můžete vybrat edici, která vás zaujala.

Na této stránce naleznete:

- kontrolní kód MD5 („ověřovací podpis obrazu“)
- odkaz na torrent soubor
- seznam zrcadlových serverů, odkud lze stahovat obrazy ISO

Soubor, který potřebujete stáhnout, je ISO obraz. Existují dva způsoby získání tohoto souboru. Pomocí sítě torrent (protokolem Peer to Peer), nebo stažením z jednoho ze zrcadel (protokolem HTTP nebo FTP). Jakmile dokončíte stahování, můžete si ověřit, že váš soubor ISO není poškozen, porovnáním kontrolního kódu MD5 s originálním.

Pomocí sítě Torrent

Torrent je Peer to Peer (P2P) protokol. Místo stahování z jednoho centrálního umístění v podstatě stahujete části ISO obrazu od různých uživatelů internetu.

Čím více ISO souborů mezi uživateli existuje, tím vyšších rychlostí stahování lze dosáhnout. Toto je doporučená cesta stažení Linuxu Mint.

Instalace Torrent klienta

Pokud chcete stahovat soubory pomocí sítě torrent, musíte si nainstalovat software nazývaný „torrent klient“.

Pokud používáte Linux, můžete si nainstalovat například aplikaci Transmission. Pokud už používáte Linux Mint, je Transmission předinstalovaný.

Pokud používáte Windows, můžete použít třeba Vuze (<http://azureus.sourceforge.net/>).

Stažení Torrent souboru

Dalším krokem je použít odkaz na webu Linuxu Mint a stáhnout si soubor s příponou .torrent. Tento soubor je velice malý. Až jej stáhnete, otevřete jej ve svém torrent klientu.

Torrent klient se vás pravděpodobně dotáže, kam chcete ISO soubor uložit. Vyberte umístění a vyčkejte na dokončení stahování.

Více informací o síti Torrent najdete na <http://cs.wikipedia.org/wiki/BitTorrent>

Stažení z distribučního zrcadla

Jestliže nemůžete nebo nechcete používat protokol P2P, podívejte se na seznam zrcadel pro stahování a vyberte si jedno z nich. Poskytne vám odkaz na konkrétní soubor ISO, který si můžete stáhnout pouhým kliknutím.

Poznámka: Mějte na paměti, že šířka pásma pro stahování je omezená, čím více lidí z jednoho zrcadla stahuje, tím se snižuje rychlost stahování pro každého, kdo stahuje současně. Navíc, pokud se stahování z nějakého důvodu přeruší, může být soubor poškozený a stahování by se muselo zopakovat. Z těchto důvodů zvažte použití vhodného správce stahování pro Linux nebo pro Windows, pokud už zvolíte tento způsob.

Přečtení poznámek k vydání

Stahování bude pravděpodobně trvat nejméně hodinu, což je ideální příležitost pro seznámení se s novými vlastnostmi, které obsahuje právě stahovaná verze.

Poznámky k vydání jsou k dispozici na webových stránkách Linuxu Mint a odpovídají na následující otázky:

- Jaké jsou nové vlastnosti tohoto vydání?
- Jaké jsou známé problémy této verze?
- Lze provést aktualizaci z předchozího vydání?

Obsahují také obrázky z této nejnovější verze. Většinu prvků popsaných v poznámkách byste jistě mohli najít sami prostým používáním, ale mohlo by se stát, že by vám pár věci uniklo, proto vám vřele doporučujeme si poznámky k verzi přečíst.

Poznámky k vydání pro Linux Mint 9 Isadora naleznete na této adrese:

http://www.linuxmint.com/rel_isadora.php

Kontrola MD5

Když jste si přečetli poznámky k vydání, jistě se už nemůžete dočkat, až si vyzkoušíte všechny nové vlastnosti Linuxu Mint. Stahování právě úspěšně skončilo. Už se chystáte vypálit ISO soubor na CD a nabootovat... ale zadržte! Počkejte chvíli...

Pokud bude CD chybné, setkáte se s mnoha divnými problémy a těžko budete hledat pomoc. Dvě nejčastější příčiny, proč je CD chybné, jsou:

- Chyba při stahování, která pozměnila obsah stahovaného souboru
- Chyba v průběhu vypalování, která pozměnila obsah vypáleného CD

Kód MD5, uvedený na stránce pro stažení, vám umožní rychlé ověření, zda je váš ISO soubor přesně takový, jaký má být. Tak pojďme zkontrolovat čerstvě stažený ISO soubor předtím, než jej vypálíte. Může vám to ušetřit spoustu potenciálních problémů.

Pokud používáte kteroukoli z verzí Linuxu, pravděpodobně již máte nainstalovaný program md5sum. Otevřete terminál a příkazem „cd“ přejděte do adresáře s ISO souborem. Například pokud je soubor „linuxmint-9-gnome-i386.iso“ uložený na ploše, otevřete terminál a napište:

```
cd ~/Plocha
md5sum linuxmint-9-gnome-i386.iso
```

Tento příkaz by měl vyprodukovat sérii čísel a písmen, která dají dohromady MD5 součet, neboli „podpis“ vašeho souboru ISO. Seběmenší zásah do souboru ISO způsobí, že se kód MD5 výrazně změní, a tak můžeme ověřit, jestli je soubor přesně takový, jaký má být.

Porovnejte vygenerovaný podpis s tím na stránce pro stažení Linuxu Mint. Jestliže jsou oba podpisy stejné, víte, že váš soubor ISO je totožný s originálem, a můžete jej klidně vypálit na CD.

Pokud používáte Windows, je dost dobře možné, že nemáte program md5sum nainstalovaný. Můžete jej získat zde: <http://www.etree.org/md5com.html>

Uložte soubor ISO a soubor md5sum.exe na stejné místo (řekněme C:\) a spusťte příkaz „cmd.exe“. V okně příkazové řádky pak napište následující příkazy:

```
C:  
cd \  
md5sum linuxmint-9-gnome-i386.iso
```

Pak porovnejte podpis s tím na stránkách Linuxu Mint.

Vypálení obrazu ISO na CD

Nyní jste zkontrolovali ISO soubor pomocí MD5 a jste připraveni vypálit jej na CD.

Poznámka: Některé edice mohou vyžadovat použití DVD. Pokud je ISO soubor větší než 700 MB, musíte jej většinou vypálit na DVD (doporučujeme DVD-R).

Vezměte prázdné CD-R (raději než CD-RW, které mívají občas problémy s kompatibilitou), váš oblíbený popisovač a popište CD. Jakkoli zní rada k popisování CD poněkud primitivně, raději se ujistěte, že jste to udělali, jinak velmi snadno skončíte s dvaceti nepopsanými a neidentifikovatelnými disky na stole. :)

Vložte prázdné CD-R do mechaniky a připravte vypalování ISO obrazu.

Pokud používáte Linux s Gnome, klikněte pravým tlačítkem na ISO soubor a vyberte „Vypálit na disk“.

Pokud používáte Linux s KDE, spusťte K3B a v menu „Nástroje“ vyberte „Vypálit ISO soubor“.

Pokud používáte Linux a chcete použít terminál, zadejte následující příkaz ve složce, kam jste stáhli obraz disku:

```
cdrecord -v -dao dev=1,0,0 linuxmint-9-gnome-i386.iso
```

Změnou čísel za dev= zvolte zařízení, odpovídající vaší diskové jednotce. Můžete spustit

```
cdrecord -scanbus
```

pro zjištění, která je správná. Pro provedení těchto příkazů budete pravděpodobně potřebovat práva superuživatele.

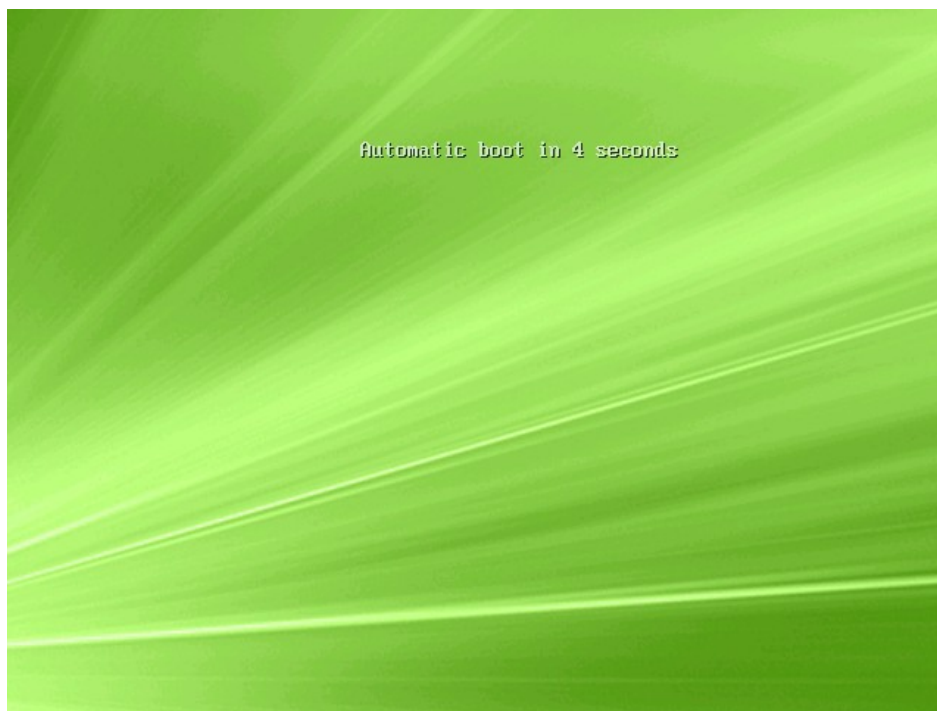
Pokud používáte Windows, můžete použít například program InfraRecorder: http://infirarecorder.sourceforge.net/?page_id=5

*Poznámka: Ujistěte se, že vypalujete na disk ISO **obraz**, nikoli ISO **soubor**. Velmi častá chyba, obzvláště uživatelů Nera, je, že vypálí ISO soubor na disk jako obyčejný datový soubor. ISO soubor je obrazem disku a nesmí být vypálen jako soubor, který se objeví na disku s příponou .iso, nýbrž opravdu jako ISO obraz,*

který bude dekomprimován, a na disk bude zapsán jeho obsah. Po vypálení byste na CD byste neměli vidět ISO soubor, ale složky jako „casper“, „isolinux“ atd. Většina vypalovacích software používá pro vypalování ISO obrazů speciální volbu.

Spuštění LiveCD

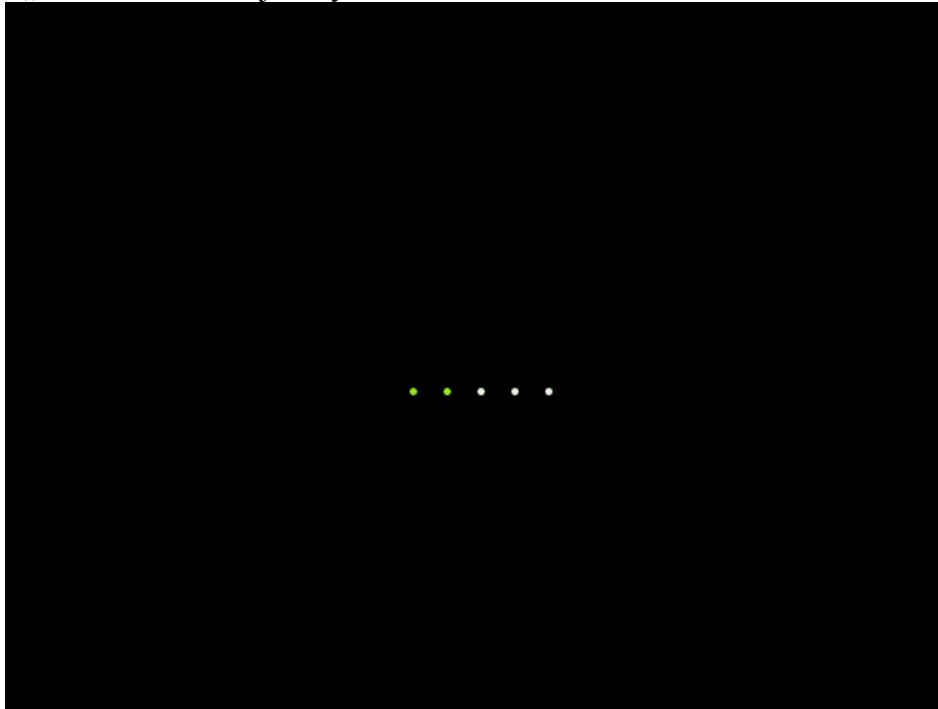
Vložte CD do mechaniky a restartujte počítač. Měli byste vidět následující obrazovku:

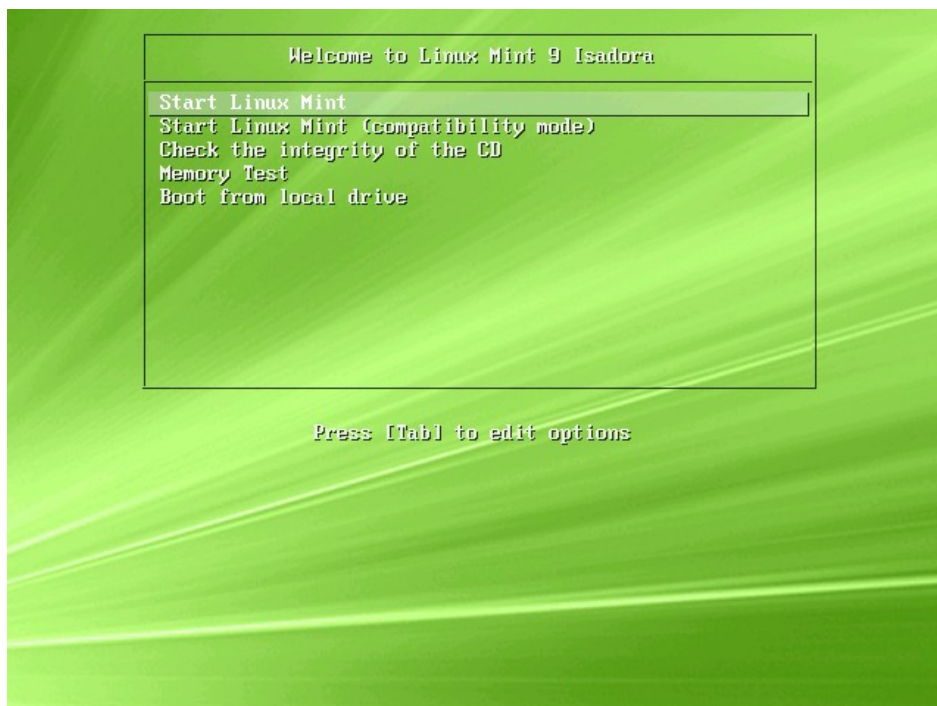
Poznámka: Pokud nevidíte tuto obrazovku a váš počítač nashartuje jako obvykle, pravděpodobně nemáte BIOS nastaven na startování z CD. Restartujte počítač, stiskněte F1, F2, Delete, nebo Escape (nebo jinou klávesu, která vás přenesne do nastavení BIOSu) a změňte nastavení BIOSu na startování z CD mechaniky.

Instalace Linuxu Mint na pevný disk

Na první obrazovce zvolte standardní možnost „Spustit Linux Mint“ a stiskněte Enter. Prostředí „live CD“ nastartuje a vy uvidíte obrazovku načítání:

Poznámka: Pokud nastanou problémy a Linux Mint nelze nastartovat, vyzkoušejte nastartovat z boot menu pomocí položky „Spustit Linux Mint v režimu compatibility“:

Po chvíli by měl být „živý“ systém připraven a měli byste vidět pracovní plochu:

V této chvíli ještě není Linux Mint nainstalován na vašem počítači, ale běží z CD. Nicméně systém, který máte nyní před sebou, je téměř totožný s tím, který budete mít na počítači po dokončení instalace.

Pozn. překladatele: Jazykové prostředí je ovšem v originále, tj. anglické.

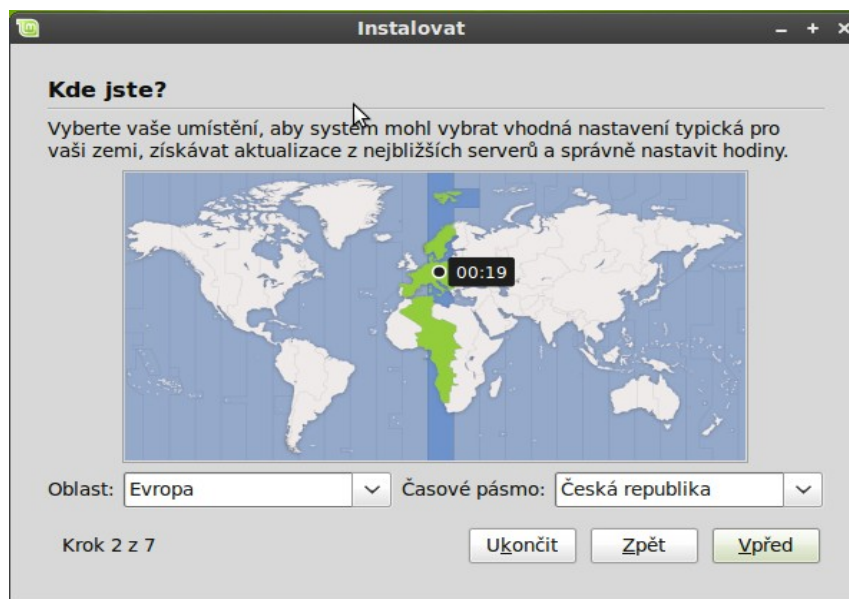
Vyzkoušejte si, zda se vám bude líbit. Berte v úvahu, že při běhu z CD běží Linux Mint výrazně pomaleji, než když je nainstalován na disku. Je to proto, že musí všechna data číst z CD, který je mnohem pomalejší než pevný disk.

Když jste připraveni, klikněte na ikonu „Instalace“, která je umístěna na ploše. Zobrazí se instalátor:

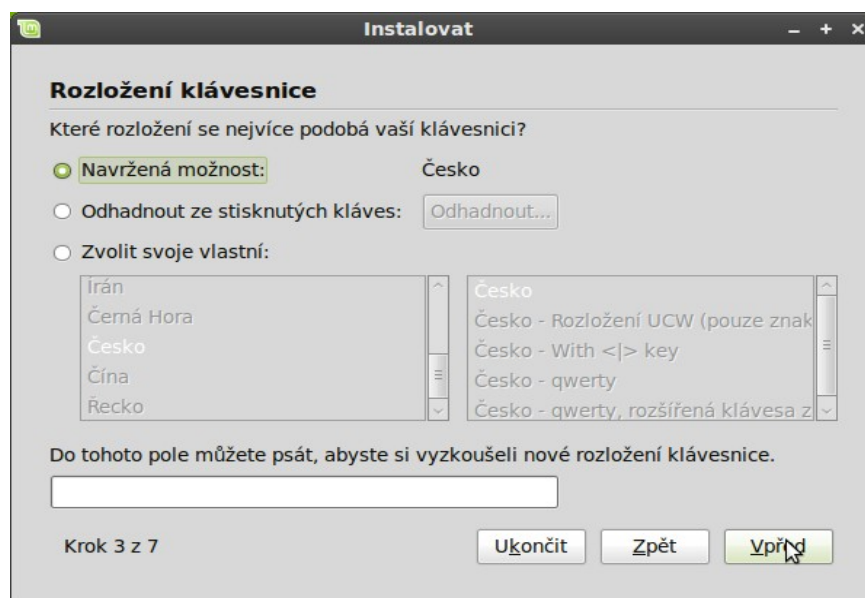
Pokud jste ještě nečetli poznámky k vydání a máte připojení k internetu, je toto ideální příležitost si je prohlédnout. Jednoduše klikněte na podtržený odkaz. Uživatelům je doporučeno přečíst si poznámky k vydání před instalací, aby se dozvěděli o nových vlastnostech, a také aby znali předem problémy, které by se mohly vyskytnout na jejich hardwaru.

Dále vyberte svůj jazyk a klikněte na tlačítko „Vpřed“.

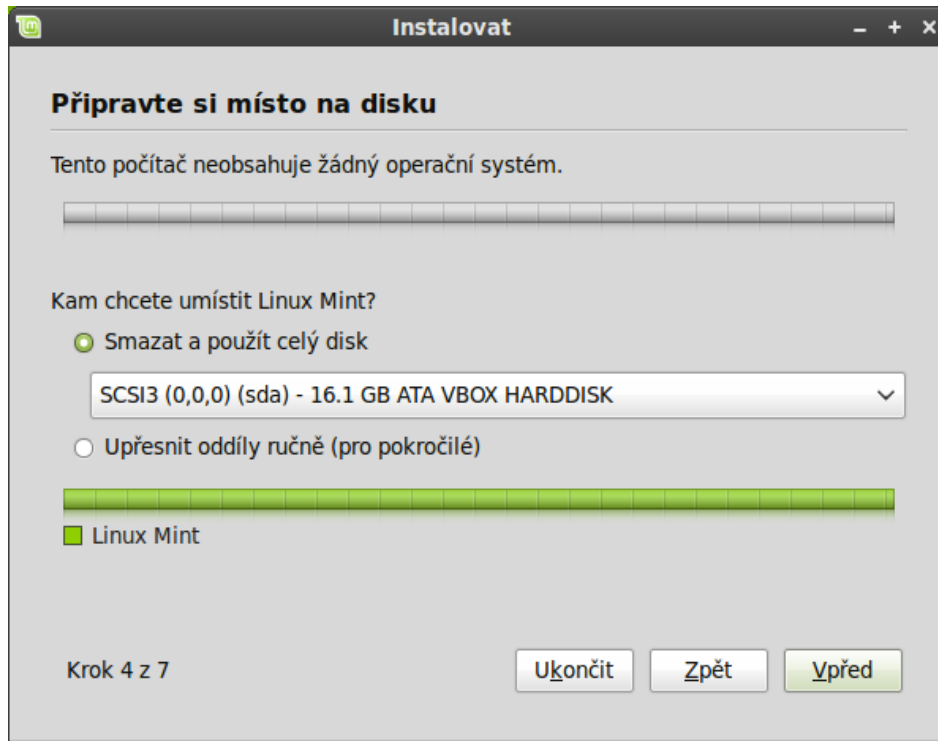
Poté vyberte na mapě své umístění kliknutím na město, které je vám nejbližší. Účelem tohoto kroku je určení správného časového pásma. Ujistěte se, že se zobrazil správný „Aktuální čas“ a klikněte na tlačítko „Vpřed“.

Poznámka: Instalátor někdy neurčí správně letní / zimní čas, takže i když zvolíte správné město, můžete vidět čas o hodinu odlišný od aktuálního. Zkrátka to ignorujte a pamatujte si, že po restartu nově nainstalovaného Linuxu Mint bude potřeba opravit čas.

Vyberte vhodné rozložení klávesnice. Pokud si nejste jisti, které rozložení odpovídá vaší klávesnici, klikněte na spodní textové pole a začněte psát. Při správném rozložení budou stisknuté klávesy odpovídat znakům, které se objeví v textovém poli. Některá rozložení se liší pouze umístěním interpunkčních znamének a číslic, tudíž je nezapomeňte také otestovat.

Až budete připraveni, klikněte na tlačítko „Vpřed“.

Instalátor se vás nyní zeptá, kam má nainstalovat Linux Mint (na jaký disk, diskový oddíl a podobně).

Pokud chcete použít pro Linux Mint celý disk, jednoduše vyberte možnost „Smazat a použít celý disk“. Linux Mint vymaže všechna data na vybraném disku a nainstaluje se na něj.

Pokud vyberete možnost zachování současných oddílů tak jak jsou, bude použit největší souvislý blok volného místa k vytvoření nového oddílu.

Pokud již máte v počítači nainstalován jiný operační systém a chcete jej používat společně s Linuxem Mint, je nejjednodušší možností nechat instalátor automaticky upravit stávající rozložení disku. Tato volba vám umožní zvolit velikost, kterou chcete pro Linux Mint uvolnit (minimum je 3 GB, doporučeno je 10 GB a více), a podle toho bude provedena změna velikosti ostatních oddílů. Tato operace je bezpečná a vaše data budou zachována. Nicméně je lepší udělat si před jakoukoli úpravou oddílů jejich zálohu.

Poslední možností je „ruční rozdělení disku“. Zde můžete vytvářet, mazat a organizovat oddíly na vašich pevných discích. Nad rozdělením máte plnou kontrolu, ale je to poněkud složitější. Proto je vhodné probrat detaily, pokud se rozhodnete pro tuto možnost. Pokud zvolíte některou z jednodušších možností, můžete tuto část přeskočit.

Nyní ručně rozdělíme pevný disk. Pro mnoho uživatelů je to nejsložitější krok celé instalace.

Než se do toho pustíme, pojďme si projít některé věci.

Obvykle jsou všechna data a soubory vašeho počítače uložena na pevném disku. Každý disk lze rozdělit na více „oddílů“. Každý oddíl může být použit na ukládání jiného druhu dat. Pokud plánujete provozovat více operačních systémů, potom musí mít každý systém vlastní oddíl pro ukládání dat.

Toto není totéž jako vaše osobní data (např. vaše dokumenty, obrázky a podobně). Vaše data mohou být uložena na stejném oddílu s některým z operačních systémů vašeho počítače, nebo mohou být uložena na vlastním samostatném oddílu.

Ve Windows jsou oddílům přiřazována písmena (například C: nebo D:). V Linuxu jsou diskům a oddílům přidělovány „soubory zařízení“.

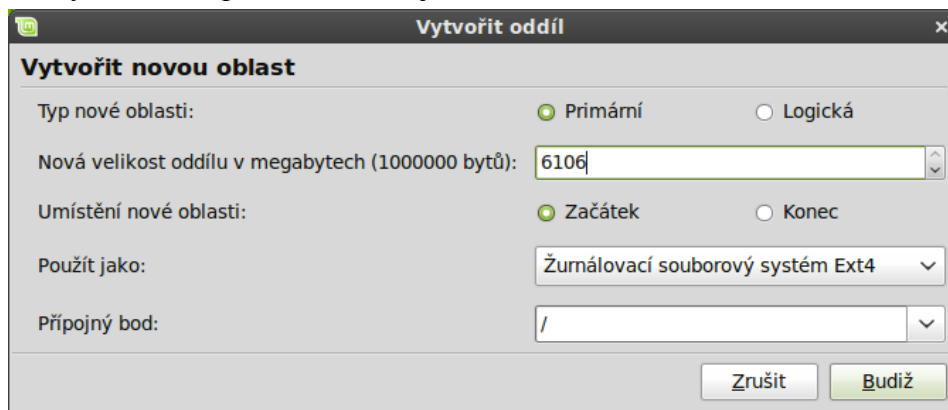
V Linuxu je váš první disk označen jako „/dev/sda“, váš druhý disk zase „/dev/sdb“ a tak dále. Oddíly těchto disků jsou určeny čísly, například „/dev/sda1“ je první oddíl prvního disku.

Vyberte „Ruční rozdělení disku“ a klikněte na tlačítko „Vpřed“.

Uvidíte tabulku, zobrazující rozdělení vašich disků.

Pro instalaci Linuxu Mint potřebujete vytvořit alespoň 2 nové oddíly, jeden tzv. odkládací (SWAP) a druhý typu EXT3 (nebo EXT4).

Pokud existující oddíly na vašem disku zabírají veškeré místo a nemůžete vytvořit nové, můžete některý z oddílů upravit a změnit jeho velikost.

Poznámka: Odkládací oddíl je Linuxem využíván k odkládání dat na pevný disk, pokud již ve vaší operační paměti (RAM) není místo pro běh všech spuštěných aplikací. Velikost odkládacího oddílu by měla být dvojnásobkem kapacity vaší operační paměti. Není nezbytně nutné vytvářet odkládací oddíl, ale doporučuje se jej vytvořit, pokud nemáte pádny důvod to nedělat, obzvláště je-li paměť RAM počítače menší než 1 GB.

Při vytváření kořenového oddílu Linuxu Mint se ujistěte, že jste mu přiřadili 10 GB nebo více (stačí sice 3 GB, ale pravděpodobně budete přidávat další software, a potom potřebná kapacita naroste rychle na více než 5 GB). Také se ujistěte, že jste nastavili jeho přípojný bod jako „/“ a vybrali jste „ext3“ (popř. novější ext4) jako jeho souborový systém (pozor, „/“ je něco jiného než „\“).

Pozn. překladatele: Doporučuji také vytvořit samostatný oddíl pro soubory a nastavení uživatelů, jehož přípojný bod je třeba nastavit na „/home“ (velikost podle potřeby, souborový systém doporučuji volit stejný jako u kořenového oddílu). Pokud hodláte Linux používat jako hlavní systém, usnadníte si zálohování a obnovu uživatelského nastavení, a to i při dalším povýšení distribuce.

Jakmile vytvoříte všechny oddíly, můžete jim přidělit přípojný body. Přípojný bod určuje místo v systému souborů (ve správci souborů budou zobrazeny jako „složky“), kde se tyto oddíly budou nacházet v systému Linuxu Mint. Hlavní kořenový oddíl Linuxu Mint je „/“, ostatní oddíly většinou používají bod „/media/“, následovaný jejich názvem.

Ujistěte se také, že jste oddíl pro Linux Mint naformátovali, ale **nikdy** neformátujte oddíly, které obsahují také jiné operační systémy.

Až budete mít vše připraveno, klikněte na „Vpřed“. Toto byl jediný opravdu složitý krok instalace, a nyní vás už nečekají žádné záludnosti.

Poznámka: Pokud uvidíte varovnou zprávu, informující o velikosti clusterů, jednoduše ji ignorujte.

Zadejte své jméno, uživatelské jméno a heslo. Při každém spuštění Linuxu Mint budete používat účet se svým uživatelským jménem a heslem. Jakmile bude Linux Mint nainstalován, můžete definovat účty pro další uživatele tohoto počítače.

Také váš počítač pojmenujte. Tento název bude používán jako označení počítače v síti nebo v různých částech systému. Pokud jste nikdy neuvažovali o pojmenování počítače, teď je ten pravý čas. Uživatelé volí jako název počítače například názvy květin (jirina, ruze, tulipán) nebo planet (mars, jupiter, pluto). Záleží jenom na vás, co si zvolíte, takže zvolte název, který se vám líbí a který si budete pamatovat.

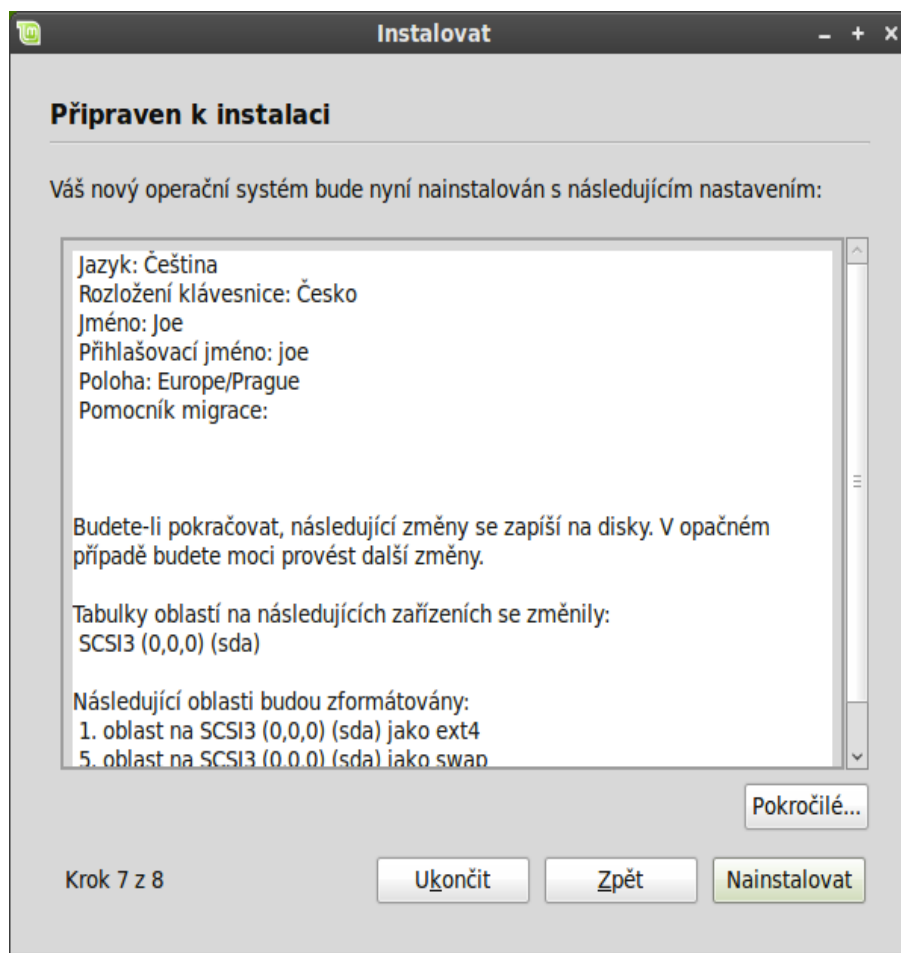
Poznámka: Velká písmena, mezery a další speciální znaky (včetně diakritiky) nelze použít v uživatelském jménu ani v názvu počítače.

Pokud používáte počítač pouze vy a chcete po startu systému přihlašovací obrazovku vynechat, můžete zaškrtnout možnost „Přihlašovat automaticky“.

Až budete připraveni, klikněte na tlačítko „Vpřed“.

Instalátor může detekovat jiné operační systémy a dotázat se, zda chcete zkopírovat některá uživatelská data. Typicky umožňuje zkopírovat oblíbené položky, kontakty, záložky a další osobní informace z ostatních systémů na vašem disku do nově instalovaného Linuxu Mint.

Poté opět klikněte na tlačítko „Vpřed“.

Nyní vidíte souhrn všech nastavení. Zde máte šanci vrátit se zpět a změnit kterékoliv z nich, než se Linux Mint nainstaluje na váš disk. Pokročilí uživatelé mají také možnost změnit další nastavení kliknutím na „Pokročilě...“.

Pozn. překladatele: Pokud máte v počítači více disků, věnujte v souhrnu pozornost údajům, kam bude instalován zavaděč. Stává se, že instalátor přepíše MBR tabulku (MBR - Master Boot Record - datový záznam, používaný ke spuštění operačního systému) na jiném disku, než kde je nainstalován vlastní Linux Mint. Pokud by instalace neodpovídala reálnému stavu, můžete pomocí pokročilého nastavení změnit disk, kam se zavaděč skutečně zapíše.

Až si budete jisti správností, klikněte na tlačítko „Nainstalovat“.

Instalace zabere asi 10 až 15 minut.

Poznámka: Instalátor bude chtít stahovat balíčky pro podporu zvoleného jazyka z internetu. Aby to fungovalo, musí být váš počítač k internetu připojen. Pokud není, přeskočte tento krok, jazykovou podporu bude možné doinstalovat později do již nainstalovaného systému.

Jakmile se instalace dokončí, klikněte na tlačítko „Restartovat nyní“ a prostředí Live CD bude ukončeno.

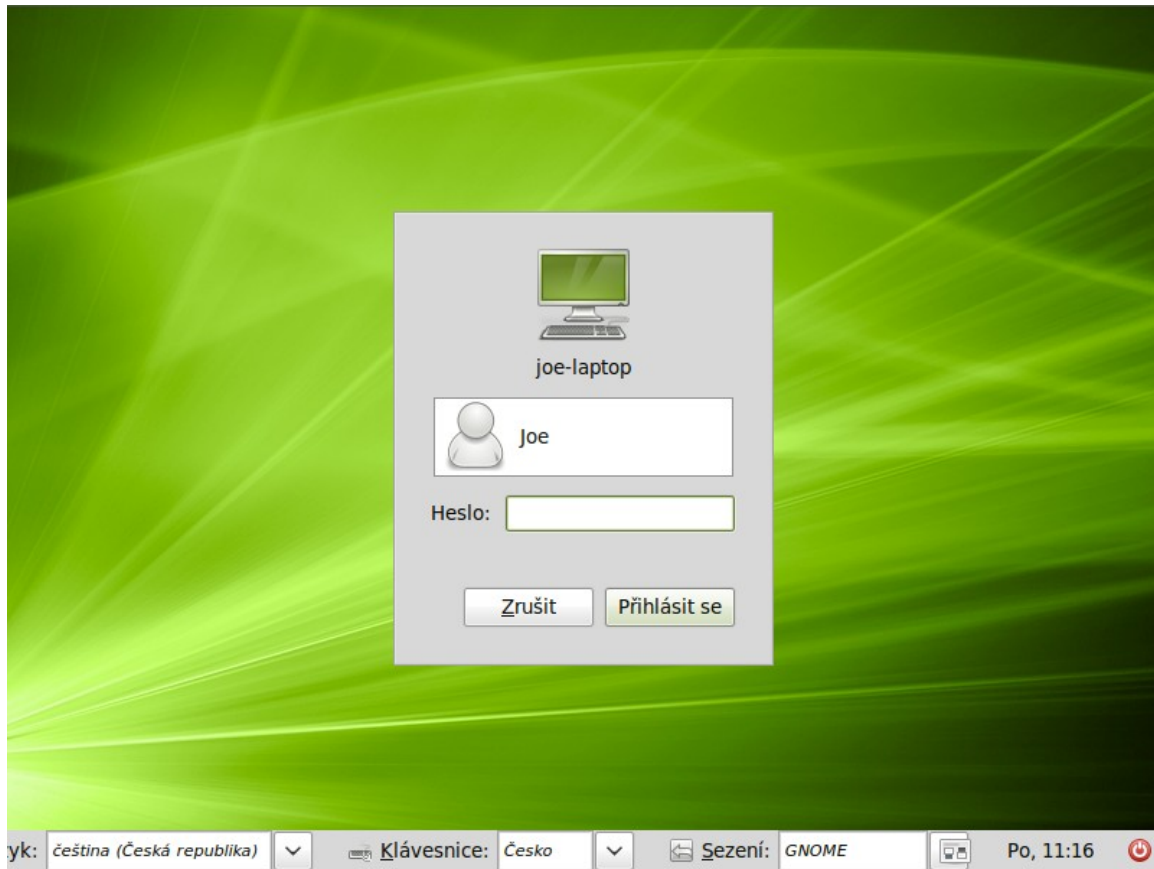
Nakonec potvrďte odstranění CD z diskové mechaniky stisknutím Enteru.

Váš počítač je nyní připraven ke spuštění Linuxu Mint z pevného disku.

Spouštěcí sekvence

Pokud máte nainstalován více než jeden operační systém, uvidíte po restartu tzv. „boot menu“ (startovací nabídku).

Jakmile Linux Mint dokončí načítání potřebných souborů, měli byste vidět uvítací obrazovku s výzvou k zadání uživatelského jména a hesla. Toto je „Gnome Login Manager“ (Správce přihlášení Gnome), označovaný jako „GDM“. Zadejte heslo, které jste zvolili při instalaci.

Poznámka: Standardně je heslo uživatele „root“ nastaveno stejně, jaké jste zvolili při instalaci. Pokud nevíte, co to znamená, nezabývejte se tím.

Představení plochy Linuxu Mint

Tato část příručky je zaměřená na techniky a nástroje, které jsou charakteristické pro Linux Mint, a poskytne informace o některých aplikacích a technikách, které jsou standardně obsaženy v hlavní verzi.

Grafické prostředí Gnome

Grafické prostředí je součástí operačního systému, zodpovědná za prvky, které se uživateli zobrazují na pracovní ploše: panely, tapetu, ovládací centrum, různá menu... atd.

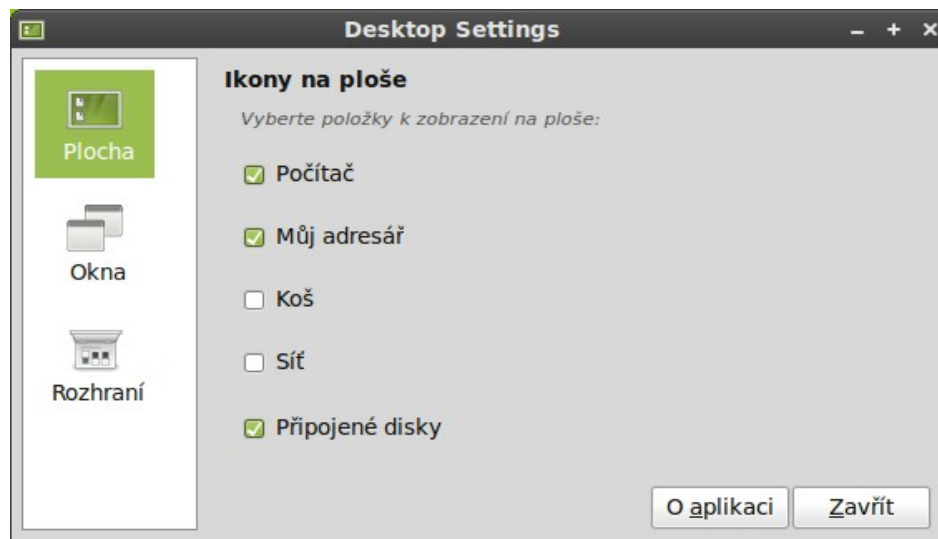
Hlavní verze Linuxu Mint používá grafické prostředí „Gnome“, které je intuitivní a zároveň výkonné.

Uživatelskou příručku Gnome můžete najít na této adrese:

<http://library.gnome.org/users/user-guide/>

Nastavení plochy

„Nastavení plochy“ je nástroj, který byl vyvinut výhradně pro Linux Mint, a který umožňuje efektivně nastavovat nejpoužívanější prvky vašeho grafického prostředí Gnome.

Můžete jej spustit kliknutím na „Menu“ (v levém dolním rohu vašeho displeje), pak vyberte „Předvolby“ a klikněte na „Nastavení plochy“.

Menu

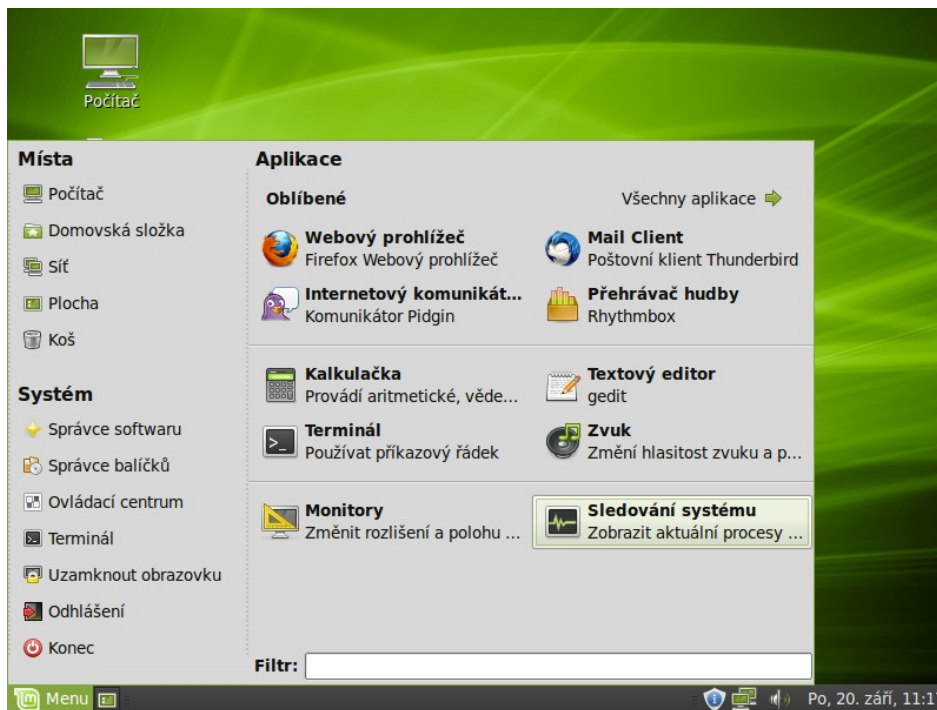
Linux Mint má jedinečné menu, pro které bylo inspirací menu „Slab“, vyvinuté pro systém SUSE, ale od něj se liší v mnoha směrech.

Linux Mint také nabízí použití menu Gnome, které můžete aktivovat a nahradit tak menu Linuxu Mint. Později si ještě řekneme jak na to. Menu Linuxu Mint však rozhodně stojí za naučení se s ním zacházet. I když je velmi rozdílné od toho, na co jste byli dosud zvyklí, nejspíš si jej oblíbíte, jakmile si jej zvyknete používat.

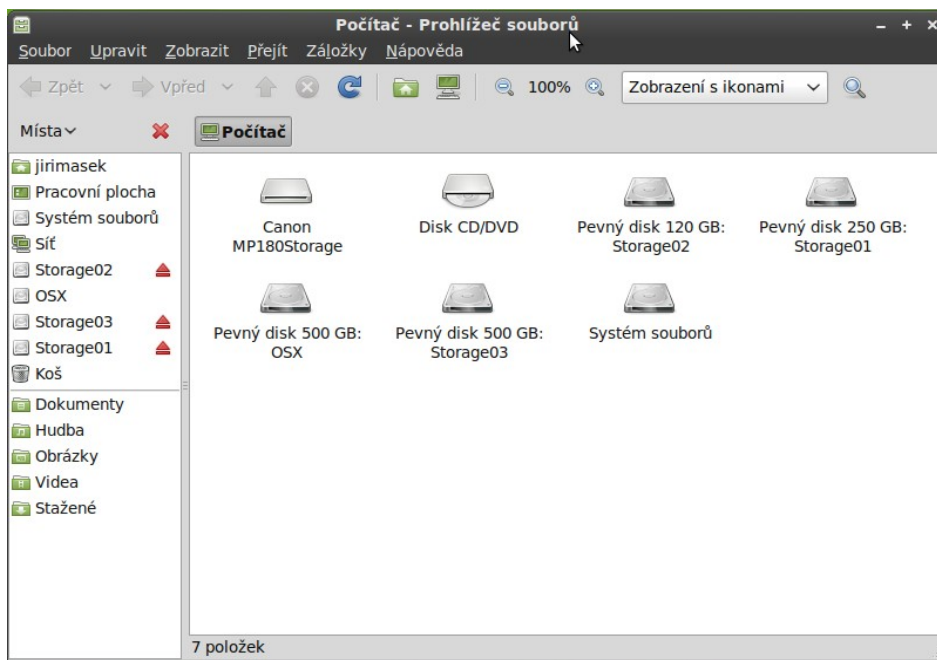
Pro otevření menu klikněte na tlačítko „Menu“ v levém dolním rohu vaší obrazovky, nebo zmáčkněte CTRL+SUPER_L („Super_L“ je levá Windows klávesa na vaší klávesnici).

Poznávání menu

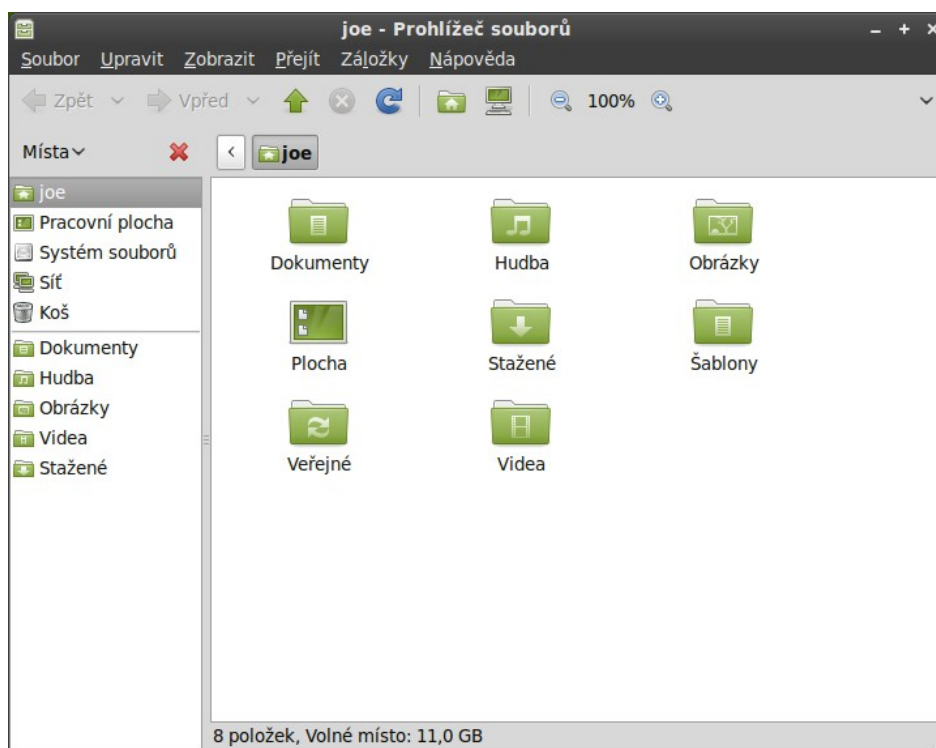
Nabídka „Místa“

V levé horní části menu můžete vidět sekci, nazvanou „Místa“, která obsahuje pět tlačítek. Ta umožňují rychlý přístup k nejdůležitějším místům plochy Gnome.

Místo „Počítač“ zobrazuje úložná zařízení, přítomná ve vašem počítači. Pokud jsou vaše oddíly již připojeny a plocha je nastavena na zobrazování připojených úložišť, nebudete potřebovat na toto místo přistupovat často. Pokud však nemáte na ploše připojená zařízení zobrazena, nebo potřebujete-li připojit dosud nepřipojený oddíl, toto místo vám bude užitečné.

Naproti tomu místo „Domovská složka“ bude pravděpodobně nejpoužívanější. Pokud jste dříve používali Gnome, pravděpodobně jste používali ikonu „Domov“, umístěnou na ploše. Menu vám tak může rychle zpřístupnit domovskou složku, pokud je plocha zakryta okny.

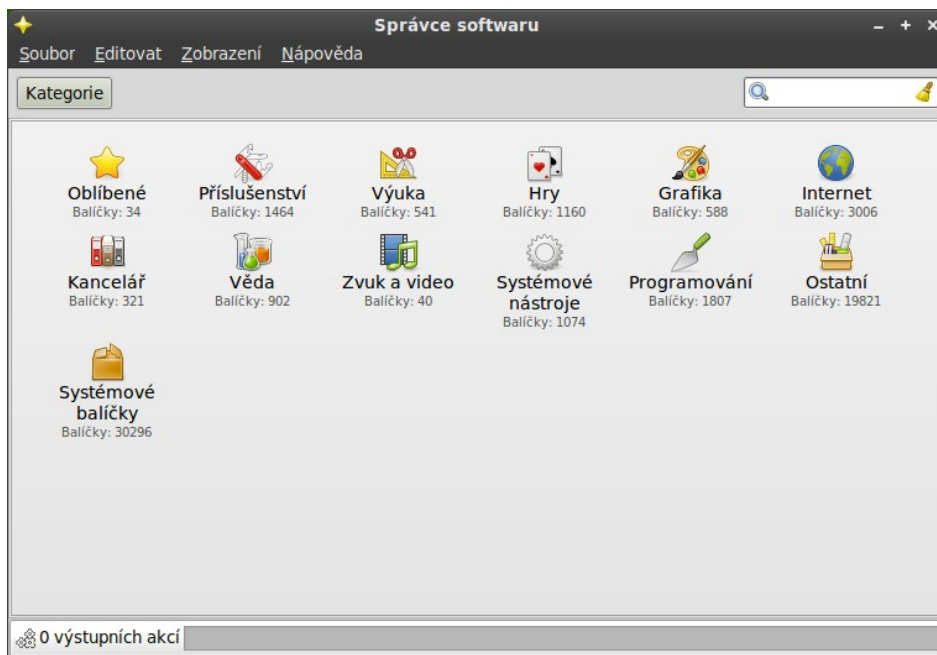
- „Domovská složka“ je určena pro ukládání všech vašich osobních dat.
- Složka „Plocha“ odpovídá tomu, co je zobrazeno na ploše. Pokud sem umístíte soubor, bude umístěn také na vaší pracovní ploše. Stejného cíle dosáhnete prostým přetažením souboru na plochu.
- Místo „Sít“ zobrazuje ostatní počítače, sdílené služby, domény a pracovní skupiny, přítomné ve vaší síti.
- „Koš“ je místo, kam se dočasně ukládají smazané soubory.

Pokud kliknete pravým tlačítkem na soubor, můžete vybrat možnosti „Přesunout do koše“ nebo „Smazat“. Pokud zvolíte „Smazat“, soubor bude trvale odstraněn a nepůjde standardním způsobem obnovit. Pokud ale zvolíte „Přesunout do koše“, bude přesunut právě do umístění „Koš“, které je přístupné z menu. Odtud jej budete moci přesunout na jiné místo, pokud se rozhodnete soubor obnovit, případně jej trvale odstranit. V případě, že zvolíte možnost „Vysypat koš“, vymažete všechny položky z koše trvale.

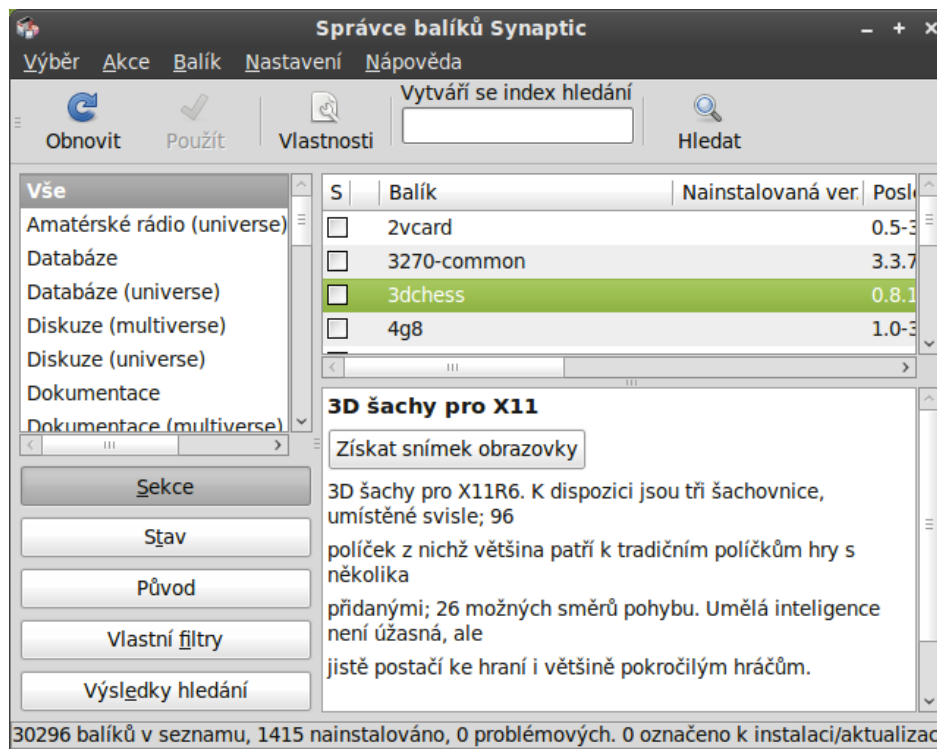
Nabídka „Systém“

V levé dolní části menu je dále sekce „Systém“. Tato sekce obsahuje 6 tlačítek pro rychlý přístup k důležitým funkcím systému.

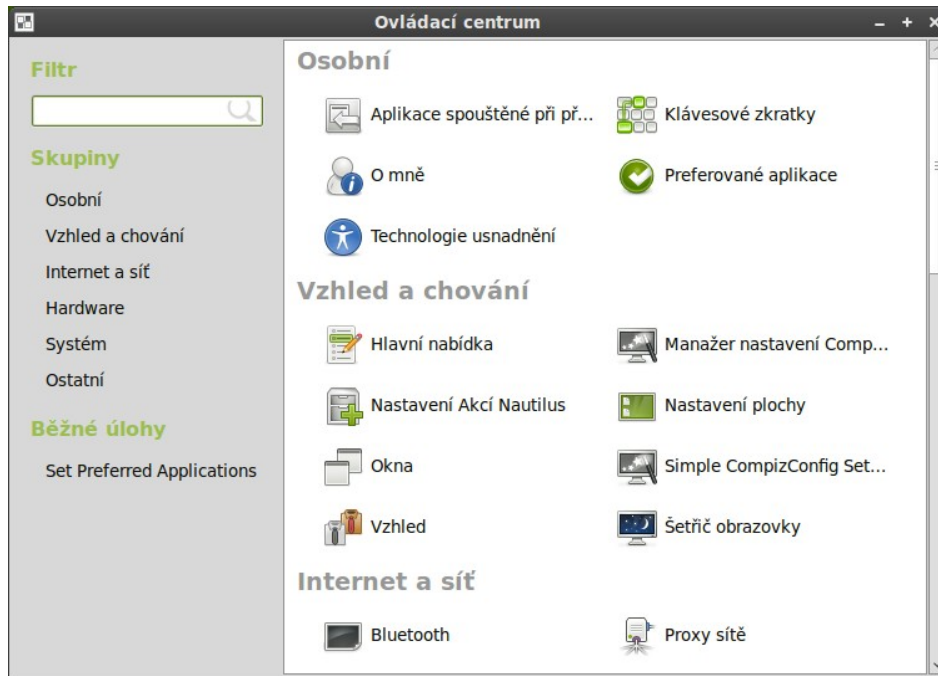

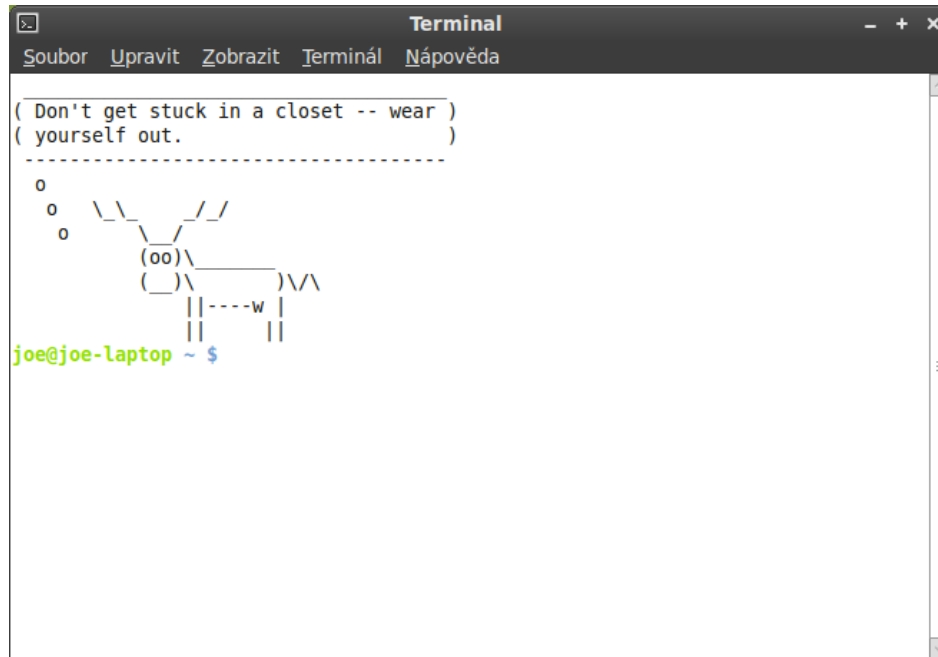
„Správce softwaru“ spouští správu softwaru Linuxu Mint. Tato aplikace je doporučený způsob, jak instalovat software do Linuxu Mint. Tuto funkci rozebereme později. Nyní pojďme prozkoumat další možnosti.

„Správce balíčků“ spouští aplikaci zvanou „Synaptic“. Jejím účelem je spravovat softwarové balíčky, instalované ve vašem počítači, a balíčky dostupné v repozitářích. Pokud vám to nedává smysl, nepřemýšlejte nad tím, o balíčcích a jejich funkci se zmíníme později.

„Ovládací centrum“ spouští ovládání Gnome. Tato aplikace vám umožní upravovat obecná nastavení prostředí Gnome vašeho počítače. Později projdeme každou položku ovládacího centra podrobněji.

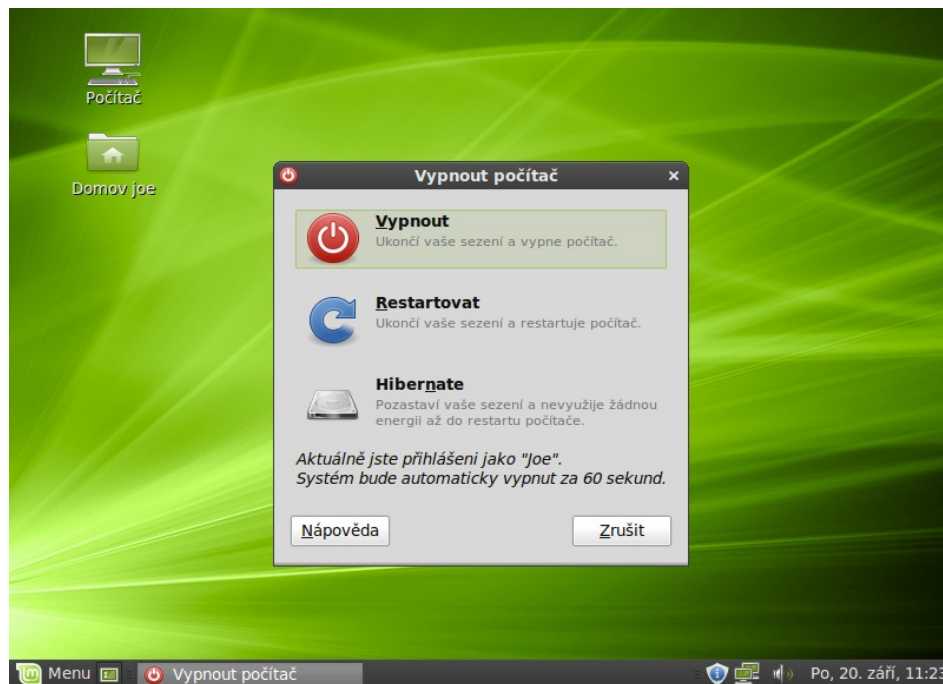
„Terminál“ spouští aplikaci zvanou „Terminál“, která vám umožní zadávat příkazy přímo, pomocí klávesnice. Pokud jste používali Windows, možná si myslíte, že je to zastaralé. To proto, že příkazová řádka Windows nikdy nepokročila od dob DOSu dále a je schována hluboko v menu příslušenství. Jedním ze zásadních rozdílů mezi Windows a linuxovými systémy je, že terminál je v Linuxu důležitý. Je často používán pro získání

větší kontroly nad počítačem. Souhlasíme s tím, že terminál není zrovna vizuálně nejpřitažlivější aplikací, kterou Linux Mint obsahuje, ale je dobré vědět, že je asi ze všech nejmocnější, a jakmile jej pochopíte, nebude těžké jej používat.

Je dobré pochopit, že ve skutečnosti každý příkaz, který vykonáte pomocí grafického prostředí, je proveden pomocí terminálu. Když například kliknete na ikonu v menu, říkáte Gnome, aby odeslalo textovou instrukci do terminálu. Můžeme si to krásně ukázat:

Když otevřete z „Menu“ ovládací centrum, sekci „Vzhled a chování“, otevřete si položku „Hlavní nabídka“. Vyberte si aplikaci a klikněte na tlačítko vlastnosti. V poli „Příkaz“ uvidíte textový příkaz, který je předán systému po kliknutí. V podstatě tak terminál již nějaký čas používáte, aniž byste si to uvědomili. Jediným rozdílem je, že místo psaní příkazů to vaše pracovní prostředí dělá za vás (což je dobré, protože nikdo si nechce pamatovat stovky názvů aplikací).

Dříve nebo později se určitě dostanete do situace, která způsobí, že použijete terminál přímo. Většinou pro přístup k příkazům, které nejsou dostupné přes grafické prostředí, nebo abyste provedli úkol efektivněji. Ano, čtete správně! Je určitě efektivnější napsat jediný příkaz, než otevírat spoustu oken pro dosažení stejného cíle. Čím budete terminál používat častěji, tím více si jej oblíbíte. Za krátký čas si na něj docela zvyknete. Budete mít plnou kontrolu nad vaším počítačem. Pro některé úlohy nebudete muset terminál používat, ale většinou jej stejně použijete, protože je to rychlejší, přesnější, všestrannější a ve skutečnosti také jednodušší, než použití odpovídajících grafických nástrojů.

„Odhlásit se“ otevře dialog, který vám umožní se odhlásit nebo přepnout na jiného uživatele.

„Ukončit“ otevře dialog, který vám umožní výběr z těchto možností:

- „Uspat do paměti“ uloží vaše sezení do RAM a počítač uspí, dokud nestisknete nějakou klávesu. (pozn. dostupné pouze na přenosných počítačích)
- „Hibernovat“ uloží vaše sezení na pevný disk a vypne počítač.
- „Restartovat“ restartuje počítač.
- „Vypnout“ vypne počítač.

Poznámka: Můžete také zamknout obrazovku stiskem CTRL+ALT+L.

Nabídka „Aplikace“

CD s Linuxem Mint je komprimované a v současnosti obsahuje zhruba 2,5 GB dat. Aplikace, které Linux Mint obsahuje standardně po instalaci, jsou součástí výchozího výběru software.

Protože jedním z účelů Linuxu Mint je fungovat co nejrychleji ihned po instalaci, obsahuje software vybraný tak, aby vám umožnil plnit nejdůležitější běžné úlohy.

V pravé části menu můžete vidět nainstalované aplikace. Jsou řazeny do kategorií. První kategorie je nazvána „Vše“ a je zřejmé, že jde o seznam všech instalovaných aplikací.

Poslední dvě kategorie, „Předvolby“ a „Správa“, zobrazují nástroje a aplikace pro konfiguraci a administraci Linuxu Mint. Na tyto aplikace se zaměříme později, protože tytéž se nacházejí v ovládacím centru.

Zbýlých 5 kategorií uprostřed obsahuje většinu základních aplikací, které budete běžně používat. Když si nainstalujete nový software, mohou se objevit také další kategorie.

V „Příslušenství“ můžete najít následující software:

Název	Popis
Kalkulačka	Matematické a technické výpočty
Mapa znaků	Nástroj pro snadné vkládání speciálních znaků do textu
Analyzátor využití disku	Nástroj pro zobrazení obsazení disku
Spravovat tiskové úlohy	Nástroj pro zobrazení aktivních úloh tiskáren
Hesla a šifrovací klíče	Nástroj pro správu šifrovacích klíčů
Zachytit snímek obrazovky	Nástroj pro zachycení snímku obrazovky. Můžete jej také spustit pomocí klávesy „Print Screen“ na klávesnici pro zachycení snímku plochy, nebo pomocí „Alt“ + „Print Screen“ pro zachycení snímku aktivního okna.
Terminál	Terminál
Textový editor	Textový editor „gedit“
Poznámky Tomboy	Aplikace pro tvorbu poznámek
Hledat soubory...	Nástroj pro hledání souborů v počítači

V kategorii „Grafika“ najdete následující software:

Název	Popis
Editor obrázků GIMP	Aplikace pro úpravu, převody či vytváření obrázků. Nejlepší linuxový ekvivalent k Photoshopu.
OpenOffice.org Kreslení	Část balíku aplikací OpenOffice
Jednoduché skenování	Nástroj pro zachycení obrázků ze skeneru

V kategorii „Internet“ najdete následující software:

Název	Popis
Firefox	Webový prohlížeč
Giver	Nástroj pro snadné sdílení souborů
Poštovní klient Thunderbird	Aplikace pro správu e-mailů
Pidgin	Klient pro zasílání krátkých zpráv (kompatibilní s AIM, Bonjour, Gadu-Gadu, Google-Talk, GroupWise, ICQ, IRC, MSN, MySpaceIM, XMPP, Yahoo, Zephyr, atd.)
Transmission	Klient sítě Torrent
Xchat	Program pro komunikaci v síti IRC. Standardně je nastaven pro automatické připojení do kanálu Linuxu Mint (velmi užitečné pro komunikaci s ostatními uživateli Linuxu Mint).

V kategorii „Kancelář“ najdete následující software:

Název	Popis
Slovník	Slovník (vyžaduje připojení k internetu)
OpenOffice.org Databáze	Databázová aplikace (alternativa k Microsoft Access)
OpenOffice.org Prezentace	Software pro tvorbu prezentací (alternativa Microsoft Powerpoint, kompatibilní se soubory PPT)
OpenOffice.org Tabulky	Aplikace pro tvorbu tabulek (alternativa k Microsoft Excel, kompatibilní se soubory XLS)
OpenOffice.org Textový procesor	Textový procesor (alternativa k Microsoft Word, kompatibilní se soubory DOC)

V kategorii „Zvuk a Video“ najdete následující software:

Název	Popis
Brasero	Aplikace pro vypalování CD a DVD. Umožňuje také tvorbu zvukových CD z multimediálních souborů.
Přehrávač filmů	Multimediální aplikace asociovaná s většinou audio a video souborů (alternativa k Windows Media Player)
Přehrávač filmů Mplayer	Alternativní multimediální přehrávač. Nástroj používaný jako plugin do Firefoxu pro přehrávání většiny multimediálního obsahu.
Ovládání hlasitosti Pulse Audio	Nástroj pro nastavení a správu zvukového serveru Pulse Audio. Např. pro přesun zvukového toku z reproduktorů do USB sluchátek nebo z vašeho počítače na jiný v síti...
Rhythmbox	Hudební aplikace pro přehrávání online rádia, streamované hudby, online hudebních služeb z internetu a pro poslech hudby z vaší hudební sbírky (alternativa k iTunes). Rhythmbox také spravuje podcasty, přenosná zařízení a umí zaznamenávat hudbu z CD.
Záznamník zvuků	Záznam zvukových souborů

Pole „Vyhledávání“

Pokud si nepamätujete, kde v menu najít aplikaci, nebo k ní chcete získat rychlejší přístup, můžete použít funkci vyhledávání. Jednoduše kliknete na „Menu“ v levém spodním rohu obrazovky a začnete psát název nebo popis aplikace, kterou hledáte.

Během psaní se zobrazují pouze aplikace, které odpovídají vámi hledanému výrazu.

Pokud nebude hledané frázi nic odpovídat, menu vám navrhne příslušné akce. Pokud napíšete například „opera“ a prohlížeč Opera není nainstalován, menu vám nabídne možnost instalace, vyhledání softwarového portálu nebo repozitáře této aplikace.

Nastavení vašich oblíbených aplikací

Některé aplikace budete používat častěji než ostatní. Rychle zjistíte, že k těmto aplikacím potřebujete mít rychlý přístup.

Menu vám umožní definovat „oblíbené“ aplikace a zobrazit je ve zvláštním menu rychlého přístupu.

Pravým klikem na aplikaci se vám zobrazí menu, ve kterém vyberete „Zobrazit v oblíbených“. Také můžete aplikaci uchopit a přetáhnout na tlačítko „Oblíbené“, umístěné v pravém horním rohu menu.

Kliknutím na tlačítko „Oblíbené“ v pravém horním rohu menu se zobrazí vaše oblíbené aplikace (opětným kliknutím na tlačítko se přepnete zpět do kompletního seznamu). V Linuxu Mint od verze 7 je nabídka oblíbených aplikací předem naplněna nejčastěji používanými aplikacemi.

Když je sekce oblíbených aktivní, můžete zde obsažené aplikace spravovat. Přetažením můžete měnit jejich pořadí, pravým klikem můžete přidávat mezery a oddělovače, stejně jako odstraňovat položky (včetně oddělovačů a mezer) z menu.

Vytvoření vlastního zástupce

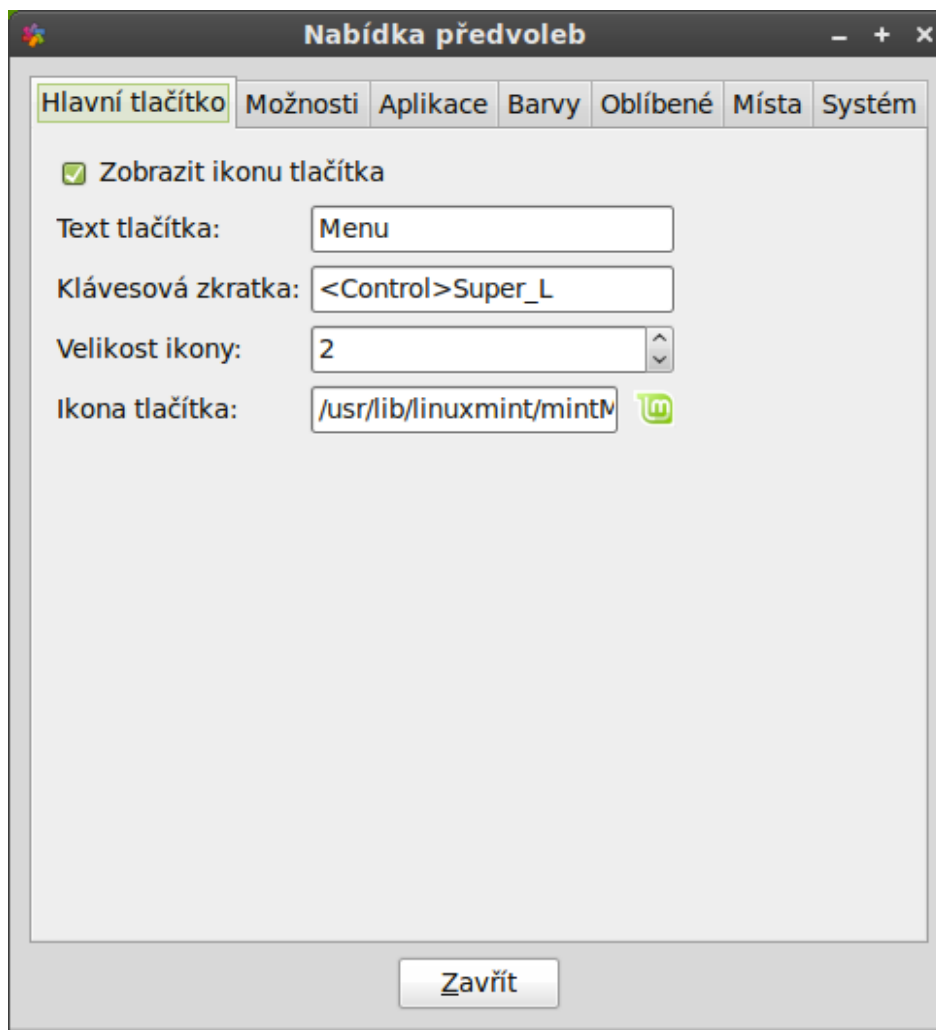
Pokud vám menu oblíbených aplikací nevyhovuje, můžete k rychlému přístupu jednoduše použít panel nebo plochu. Jednoduše přetáhněte aplikaci z menu na panel nebo na plochu.

Spouštění aplikací automaticky po přihlášení

Pokud v menu kliknete na aplikaci pravým tlačítkem, můžete zvolit „Spustit po přihlášení“. Tato aplikace bude automaticky spuštěna při každém přihlášení. Tuto vlastnost můžete stejným způsobem odstranit.

Změna vzhledu menu

Menu si můžete v mnoha směrech přizpůsobit. Klikněte pravým tlačítkem na „Menu“ a vyberte „Předvolby“.

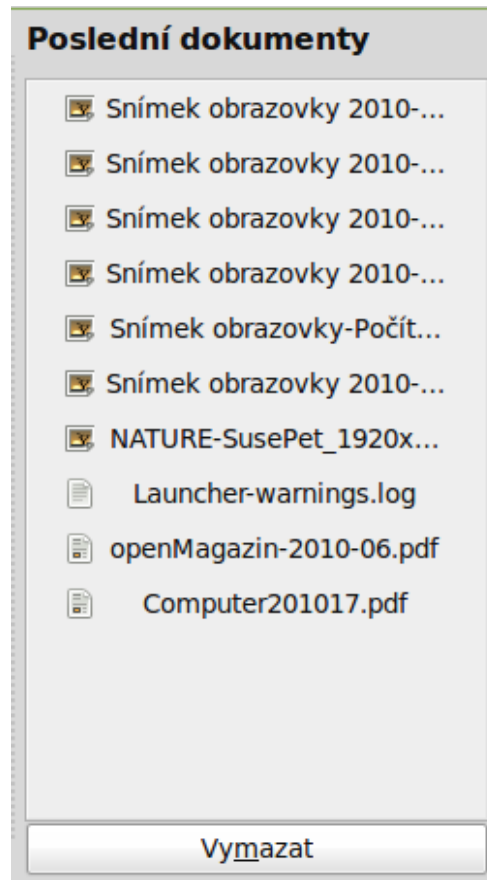

Objeví se nástroj pro nastavení. Zde můžete upravit téměř jakoukoliv vlastnost menu Linuxu Mint. Většina změn v nastavení se projeví ihned, ale některé vyžadují restart. Toho dosáhnete tím, že kliknete pravým tlačítkem na tlačítko menu a zvolíte „Znovu načíst pluginy“.

Aktivace modulu posledních dokumentů

Menu obsahuje modul pro zobrazení 10 posledních otevřených dokumentů, který není ve výchozím nastavení aktivován (hlavně proto, že menu zvětšuje).

Chcete-li tento modul aktivovat, otevřete nastavení menu a vyberte „Zobrazit poslední dokumenty“.

Obnovení výchozího nastavení

Pokud se chcete vrátit k výchozímu nastavení, klikněte pravým tlačítkem na tlačítko menu na panelu, vyberte „Odstranit z panelu“, pak otevřete terminál a napište:

```
mintmenu clean
```

Poté klikněte pravým tlačítkem na prázdnou část panelu a zvolte „Přidat na panel“.

Ze seznamu vyberte „mintMenu“.

Nahrazení menu standardní nabídkou Gnome

Pokud se rozhodnete z jakéhokoliv důvodu mintMenu nepoužívat, nehledě na to, jak pěkně vypadá, pak postupujte podle pokynů níže.

Klikněte pravým tlačítkem na menu a vyberte možnost „Odstranit z panelu“.

Potom klikněte pravým tlačítkem na prázdné místo na panelu a zvolte „Přidat na panel“.

Pro jednoduché menu Gnome zvolte „Hlavní nabídka“, pro standardní menu Gnome zvolte „Lišta nabídek“ nebo vyberte „mintMenu“, pokud jste si to rozmysleli a chcete se vrátit zpět k původnímu menu Linuxu Mint.

Správa software

Správa balíčků v Linuxu Mint

Pokud jste se setkali s Linuxem poprvé, pravděpodobně nejste seznámeni s konceptem organizace softwaru do „balíčků“. Určitě si brzy osvojíte jejich správu a oceníte výhody, které tento systém nabízí, jako je bezpečnost, přehlednost a jednoduchost.

Snažili jsme se zařídit, aby většina vašeho hardware byla detekována a ovladače instalovány automaticky, aby počítač fungoval ihned po instalaci. Také jsme se snažili, abyste nemuseli shánět další software na webových stránkách. Asi jste si všimli, že Linux Mint již obsahuje plný kancelářský balík, profesionální editor obrázků, klienty IM a IRC, software pro vypalování a několik multimediálních přehrávačů (a také spoustu dalších základních nástrojů). Nebojte se, je to v pořádku! Nic jste neukradli! O tom je svobodný software! Opravdu skvělou vlastností balíčkovacího systému v Linuxu Mint je, že v podstatě nikdy nebudete muset vyhledávat software někde na webu, pouze ve výjimečných případech, kdy vyžadujete velmi specifickou funkcionalitu.

Tato část se pokusí vysvětlit, jak to funguje, a jaké výhody vám to může přinést. Je trochu delší, ale snad vám poskytne dost informací k dobrému porozumění filozofii, která stojí za správou balíčků, a proč je považována za dobrou věc. Pokud spěcháte, můžete tuto část přeskočit na další, která vám vysvětlí, jak balíčkovací systém používat.

Problémů s vyhledáváním software na webových stránkách výrobců je mnoho:

- Je těžké a někdy i nemožné zjistit, zda je funkčnost software ověřena na vašem operačním systému.
- Je složité až nemožné určit, jak určitý software ovlivní funkčnost software, již instalovaného na vašem systému.
- Je těžké nebo nemožné důvěřovat software od neznámého vývojáře, že nezpůsobí žádnou škodu či zlomyslnost vašemu systému. *I když software nebo vývojáře*

znáte, nemůžete si být jisti, zda si nestáhnete spustitelný soubor, který byl zaměněn nebo napaden nějakým typem malwaru.

Dalším problémem stahování a instalace software od různých vývojářů je, že nad ním není žádná řídicí infrastruktura. Než řeknete „no a co?“, zamyslete se, jak byste udrželi tyto jednotlivé aplikace aktuální. Pokud vám nějaký program nevyhovuje a chcete jej odstranit, jak to uděláte? Takový program nemusí mít možnost odebrání, a i když ji má, mnohdy se neodstraní software kompletně a čistě. Když spouštíte nějaký instalační program, v podstatě se vzdáváte kontroly nad vaším počítačem, a předáváte ji programu, který napsal někdo úplně cizí.

Nakonec software distribuovaný touto cestou je často nuceně statický. To znamená, že musíte stahovat nejen program samotný, ale také pomocné knihovny, které vyžaduje k běhu. Jelikož cizí vývojář nemůže tušit, jaké knihovny už máte v systému nainstalované, jedinou možností zajištění běhu programu na vašem systému je přiložit k němu všechny potřebné knihovny. To znamená, že stahujete větší objemy dat, a také, že případná aktualizace knihovny vyžaduje její aktualizaci u každého takového programu, nikoli pouze jednou. Celkově z distribuce statického software plyne zbytečná duplicita a spousta práce.

Správa balíčků v Linuxu Mint a v operačních systémech, založených na GNU/Linuxu obecně, je již nějaký čas zavedený a doporučený způsob správy software, který vylučuje tyto problémy. Software se takto automaticky a bezpečně instaluje už od začátku 90. let.

Software je nejdříve napsán vývojáři, což vás asi napadlo - tato část vývojového řetězce se nazývá „upstream“. Jako uživatel linuxové distribuce jste nejvzdálenějším bodem tak zvaného „downstreamu“ (pokud nejste přímo její administrátor, což by znamenalo, že nejvzdálenějším bodem downstreamu jsou *vaši* uživatelé). Když jsou vývojáři se svým programem nebo jeho aktualizací spokojeni, vydají jeho zdrojový kód. V dokumentaci popíší, jaké knihovny nebo další programy využili při jeho psaní. Tak to funguje již nějaký čas a existují zde časem prověřené standardizované cesty, jak to udělat. Kromě několika vyjímek (většinou výrobců hardware, kteří vytvářejí vlastní uzavřené ovladače pro Linux, jako nVidia nebo AMD, nebo velkých společností, jako Adobe, které jsou důvěryhodné) je vždy vydáván aktuální zdrojový kód programu, který je seznamem instrukcí daného programu v čitelné podobě. To má několik významů. Nejdůležitější asi je, že vývojáři jsou ochotni nechat svůj software prozkoumat kýmkoli, kdo má připojení k internetu. Je pak neobyčejně složité propašovat spyware do programu, kde může každý zjistit, co jste napsali!

Software se nyní posouvá níže, k „udržovatelům balíčků“, což jsou dobrovolníci nebo placení zaměstnanci, pracující pro určitou linuxovou distribuci. Jejich prací je zkompilovat zdrojový kód softwaru, otestovat jej na dané distribuci a ujistit se, že funguje. Případně vyřešit problémy, které mohou nastat, a finálně zkompilovat softwarový balíček (tzn. převést do strojově čitelné podoby). Tento balíček obsahuje spustitelné programy, jejich konfigurační soubory a instrukce, které potřebuje software pro správu balíčků k úspěšné instalaci. Všimněte si, že běžně neobsahuje žádné statické knihovny, protože je nepotřebuje - knihovny jsou poskytovány v jiných balíčcích, a jsou známy jako sdílené knihovny. Váš software pro správu balíčků bude vědět, že jeden

balíček vyžaduje k funkci instalaci jiného balíčku (třeba sdílené knihovny). Pokud si pamatujete, použité knihovny a související balíčky byly deklarovány již dříve v upstreamu, a tato informace je zahrnuta v balíčku. Instrukce jsou dostatečně podrobné, aby případně specifikovaly i určitou verzi ostatních balíčků, které zajistí správnou funkčnost. Hotový balíček je pak nahrán na zvláštní server se soubory, nazývaný repozitář.

Toto je jediné místo, odkud můžete stahovat veškerý software, který potřebujete. Vězte, že toto místo je *bezpečné*, protože je podepsáno certifikátem, který váš správce balíčků pokaždé zkontroluje. Také každý jednotlivý balíček, který instalujete, je zabezpečen, protože je podepsán GPG klíčem, který váš správce balíčků také kontroluje. Váš správce balíčků kontroluje i součet MD5 každého balíčku pro ujištění, že se nic při stahování nepokazilo, stejně jako jsme to dělali s ISO obrazem CD. Všimněte si, že to vše dělá za vás. Vy jen sedíte, usrkáváte Martini a chatujete na #linuxmint v Xchatu. Správce balíčků stáhl vybrané balíčky a bude přesně do písmene (počítače jsou v provádění instrukcí velmi přesné) provádět instrukce v balíčku, aby perfektně nainstaloval vybraný software a všechny jeho závislosti ve správném pořadí. Není zde žádný prostor pro lidské chyby - pokud balíček fungoval na udržovatelském počítači, měl by i na vašem, protože správce balíčků provedl *přesně* stejný postup.

Když nastane čas na kontrolu aktualizací software, váš správce balíčků automaticky porovná verzi, kterou máte instalovanou, s verzí dostupnou v repozitáři, a udělá vše potřebné pro hladký a bezpečný běh vašeho systému. Pokud je tedy do repozitáře nahrána verze 2.4 programu BestSoft, a vy máte verzi 2.3, správce balíčků porovná čísla verzí a nabídne vám instalaci poslední verze, přičemž se samozřejmě postará o všechny závislosti novější verze.

Zní to dobře? Bude to ještě lepší.

Lidé chybují, zatím co počítače nikoli. Čas od času se může v tomto procesu něco zvrtnout. Třeba náhodou nainstalujete ovladač pro špatný hardware a tím se něco pokazí. Každému se to někdy stalo. Nebo předpokládejme, že je zde chyba (tzv. bug), nebo byla vaše oblíbená funkce z nějakého důvodu vývojářem odstraněna. Tyto problémy paradoxně ukazují sílu a bezpečnost správy balíčků. Váš správce balíčků pečlivě uchovává informace o všem, co kdy udělal, takže je možné zařadit „instalační zpátečku“, čistě a kompletně. Správce balíčků se ujistí, že odstraněním jednoho balíčku nepoškodí nic jiného. Dokonce můžete zakázat některým balíčkům automatickou aktualizaci, protože je máte rádi tak jak jsou. Nebo můžete provést návrat k dřívější verzi. Nakonec je celý proces pevně prověřen. Jste totiž součástí velké komunity linuxových uživatelů, kteří používají stejné repozitáře k získání softwaru. Pokud se něco pokazí, můžete si být jisti, že kolem toho bude mnoho povyku a problém bude rychle vyřešen! Takto je distribuce software v GNU/Linux distribucích více založena na důvěře. Počínaje momentem, kdy vývojáři zveřejní zdrojové kódy pro všechny, po otevřenou diskuzi na webu distribuce. Můžete si být jisti softwarem, který obdržíte, nejen díky bezpečnostním protokolům zmíněným výše, ale i proto, že pokud se něco pokazí, všichni o tom budou mluvit!

Pojďme se znovu podívat na náš seznam problémů a zjistit, co jsme vyřešili:

- *Je těžké a někdy i nemožné zjistit, zda je funkčnost software ověřena na vašem operačním systému.*
  - Víte, že software, dostupný v repozitáři, byl pro váš operační systém otestován „udržovatelem“ balíčku a zkušebním týmem. Ti to nechtějí pokazit, většinou z principu, ale také proto, že pokud by to udělali, dostali by spoustu e-mailů.
- *Je složité až nemožné určit, jak ten který software zasáhne do software již instalovaného na vašem systému.*
  - Podobně udržovatelé balíčků pečlivě testují, že balíčky nebudou v konfliktu s ostatními balíčky, nabízenými v distribuci. Samozřejmě nemají na svém testovacím počítači nainstalovány všechny balíčky (ve skutečnosti údržbáři vytvářejí své balíčky na čistých instalacích pro ujištění, že budou standardní), ale pokud členové uživatelské komunity zjistí, že je tu nějaký problém, nepochybně dají distribučnímu týmu vědět a problém bude odstraněn. Přínejmenším se na tom začne pracovat. Pokud nejste betatesteři, pravděpodobně takový konflikt nikdy nevidíte, protože od toho beta testování je.
- *Je těžké nebo nemožné důvěřovat software od neznámého vývojáře, že nepůsobí žádnou škodu či zlomyslnost vašemu systému.*
  - Údržbáři balíčků budou těžko s radostí balit software, který může poškodit lidem počítače (včetně toho jejich)! Do repozitáře se tak dostane pouze známý a prověřený software.
- *I když znáte software nebo vývojáře, nemůžete si být jisti, zda si nestáhnete spustitelný soubor, který byl zaměněn či napaden nějakým typem malware.*
  - Kromě obvyklých bezpečnostních opatření zavedenými institucemi vlastníci servery (obvykle prestižní univerzity, výzkumné instituty nebo velké firmy), jsou repozitáře a balíčky zabezpečeny certifikáty a GPG klíči. Pokud bude něco v nepořádku, správce balíčků vám o tom dá vědět. Autor tohoto textu během deseti let používání Linuxu nenarazil v tomto ohledu na žádný podobný problém.
- *Je těžké odstranit instalovaný program včetně všech jeho částí.*
  - Protože software pro správu balíčků uchovává kompletní záznam všech akcí, je schopný provést i obrácený postup k některému z minulých kroků, včetně jistoty, že odstranění jednoho balíčku nepůsobí selhání jiných balíčků.
- *Statické balíčky jsou velké a nepraktické.*
  - Protože používáte balíčkovací systém, stáhnete si statické knihovny pouze tehdy, pokud není sdílená alternativa. Pokud budete potřebovat nové sdílené knihovny pro instalaci programu, váš správce balíčků to zjistí a automaticky je nainstaluje. Sdílenou knihovnu stáhnete pouze jednou, protože je sdílená pro všechny programy, které ji vyžadují. Pokud odstraníte poslední balíček, který tuto knihovnu vyžaduje, potom ji správce balíčků odstraní také. Ovšem když se rozhodnete přesto sdílený objekt ponechat, pravděpodobně proto, že víte, že jej budete později potřebovat, prostě správci balíčků řeknete ať to udělá.
- *Stále nejsem přesvědčen...*
  - Dobře! Napište o tom zprávu na fóru, máte-li skutečný zájem o správu balíčků, nebo se ostatních zeptejte na jejich zkušenosti. Stojí za to zopakovat,

že správa balíčků v GNU/Linuxu je založena na důvěře, takže pokud je tu nějaký problém, chceme o něm slyšet!

Pár slov na závěr. Můžete si podle různých povídaček myslet, že Linux je nedokončený, že se používáním Linuxu stáváte laboratorní krysou, nebo že Linuxový software není stabilní. V podstatě je to poloviční pravda. „Linux“ nebude nikdy „dokončen“, nikdy jej nelze považovat za více „dokončený“, než kterýkoli z velkých operačních systémů. Počínaje Linuxovým jádrem po grafické téma plochy, všechny součásti systému budou vždy nějakým způsobem ve vývoji. To proto, že programátoři tvrdě pracují, aby nás udrželi aktuální s posledním vývojem technologie v oblasti programování a hardware. To neznamená, že software, který je vám dostupný, není kvalitní. Základní systém v jádru Linuxu Mint je intenzivně vyvíjen asi dvě desetiletí, a je tedy velice vyspělý, stabilní a prověřený. Určitě existují nestabilní verze většiny software, ale vy je nebudete používat, protože nejste betatesteři. Víte, že nejste betatesteři, protože čtete tento text. Software dostupný v repozitářích je vždy stabilní a dobře otestovaný, pokud nezměníte repozitáře na ty, které používají testeři (v takovém případě vám gratuluji, protože jste se stali testery). Je to vskutku velmi jednoduché.

Takže si to shrňme malým příkladem. Když si nainstalujete Operu, Real Player, nebo Google Earth do Linuxu Mint, tyto aplikace nepocházejí přímo od výrobce (Opera, Real a Google). Samozřejmě, že upstreamové aplikace jsou od těchto výrobců, ale až poté, co budou vhodně zabaleny a otestovány, budou dostupné i vám. Jinými slovy, nikdy byste neměli hledat software na internetu, protože všechno, co potřebujete, je pro vás dostupné a otestované na vašem systému týmy Linuxu Mint a Ubuntu. Jediné, co musíte udělat, je vybrat si, co chcete.

Linux Mint se bude aktualizovat automaticky, za pomoci nástroje nazývaný „Správce aktualizací“, který aktualizuje nejen základní systém, ale také všechny software nainstalovaný ve vašem počítači.

Tak je to jednoduché!

Některé populární aplikace, které nejsou standardně nainstalovány v Linuxu Mint, jsou třeba Opera, Skype, Acrobat Reader, Google Earth a Real Player. Možná budete chtít přidat také pár her (pro Linux je dostupná spousta krásných her zdarma...). Pro začátek zkuste nainstalovat třeba gnome-games.

Správce softwaru

Nejjednodušší způsob, jak instalovat software do Linuxu Mint, je použití „Správce softwaru“. Je postaven nad technologií balíčků, kterou jsme probrali výše, ale dělá věci snadnější pro pochopení, protože umožňuje instalovat přímo programy místo balíčků (pamatujte, že na pozadí používá nakonec balíčkovací systém, takže všechny výhody jsou zachovány).

Otevřete menu a vyberte „Správce software“.

Správce software vás nechá procházet software dostupný pro Linux Mint. Můžete jej procházet po kategoriích, vyhledávat podle klíčových slov, nebo řadit software podle hodnocení a popularity.

Menu

Pokud víte co hledáte, nepotřebujete nic spouštět. Stačí začít psát název aplikace v menu a přímo odsud ji nainstalovat.

Například chcete nainstalovali balíček „gftp“:

- Stiskněte CTRL+Super_L pro otevření menu
- Napište „gftp“
- Stiskněte šipku nahoru pro zvýraznění tlačítka „Instalovat balíček gftp“
- Stiskněte Enter

Synaptic a APT

Pokud chcete instalovat více než jednu aplikaci, nebo hledáte něco, co není na „Softwarovém portálu“ nebo ve Správci softwaru, Linux Mint nabízí dva způsoby, jak nainstalovat software. Jedním z nich je grafický nástroj, zvaný „Synaptic“, druhým je nástroj příkazové řádky, označovaný „APT“.

Podívejme se na to, jak lze s těmito nástroji nainstalovat Operu (alternativu k webovému prohlížeči Firefox):

Otevřete menu a vyberte „Správce balíčků“.

Klikněte na tlačítko „Hledat“ a napište „opera“. Poté prolistujte seznam balíčků a najděte ten, který náleží webovému prohlížeči Opera. Zatrhněte políčko a vyberte „Označit k instalaci“, poté klikněte na tlačítko „Použít“.

Teď se podívejme na to, jak bychom mohli nainstalovat Operu s použitím nástroje příkazové řádky - APT.

Otevřete menu a vyberte „Terminál“. Pak napište následující příkaz:

```
apt install opera
```

Poznámka: Ujistěte se, že je Synaptic zavřený předtím, než začnete používat APT. Synaptic používá na pozadí APT, takže nemůžete mít spuštěné oba zároveň. To samé platí pro Správce softwaru.

Jak vidíte, použití APT je nesmírně snadné, ale není to grafický nástroj. Pokud s Linuxem začínáte, nejspíš byste dali přednost práci s grafickým rozhraním (proto zde také je), ale časem budete upřednostňovat rychlost a výkonnost, a jak sami vidíte, nejrychlejší způsob instalace Opery je napsat „apt install opera“. Jednodušší už to ani být nemůže.

Nicméně je tady jeden důležitý rozdíl mezi Správcem softwaru a Synaptic/APT. Se Synaptic a APT v podstatě zacházíte s balíčky. V našem případě byla aplikace Opera velmi jednoduchá a sestávala jen z jednoho balíčku, jehož název byl také „opera“. Ale tak to není pokaždé, a ne vždy budete vědět, jak se balíček nazývá. Někdy dokonce ani nebudete mít přístup k balíčkům pro určitou aplikaci.

Správce softwaru je jiný, protože vám umožňuje instalovat „aplikace“ tak, že pro vás stáhne ty správné „balíčky“ nejen z repositářů (databází balíčků), ke kterým mají přístup Synaptic a APT, ale také z jiných míst na internetu.

Takže Správce softwaru můžete používat ze dvou různých důvodů:

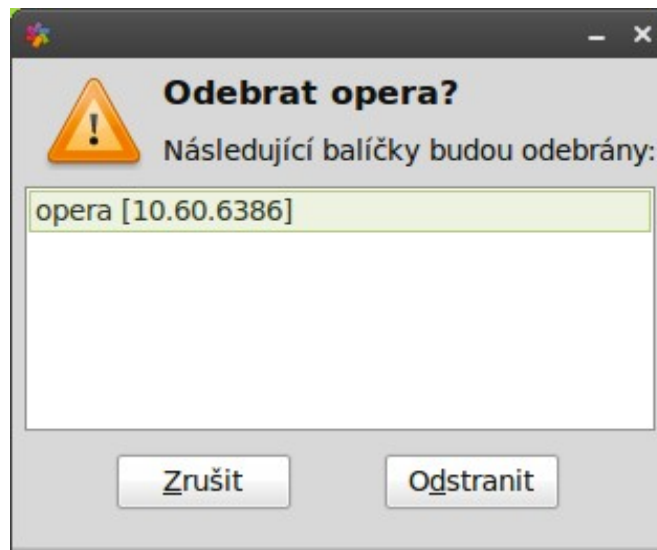
- Protože nejste zvyklí na používání APT/Synaptic.
- Protože umí instalovat aplikace, ke kterým nemáte přístup s použitím jiných nástrojů.

Odstraňování aplikací

Z menu

Odstraňování aplikací je v Linuxu Mint vcelku jednoduchou záležitostí. Stačí vybrat aplikaci v menu, kliknout pravým tlačítkem a vybrat „Odinstalovat“.

Menu najde balíček a závislosti vámi vybrané aplikace.

Klikněte na „Odstranit“, a aplikace bude odinstalována.

Pomocí APT

Jinou možností, jak odstraňovat aplikace, je použití APT. Opět se tu bavíme o nástroji pro příkazový řádek, ale podívejte se, jak je to překvapivě jednoduché:

Otevřete si menu a vyberte „Terminál“. Poté napište následující příkaz:

```
apt remove opera
```

Poznámka: Ujistěte se, že jste před použitím APT zavřeli Synaptic. Synaptic na pozadí používá APT, tudíž nemohou oba běžet zároveň.

A to je všechno. Jedním příkazem jste odebrali Operu z vašeho počítače.

Pomocí Synaptic

Pro odstranění balíčků také můžete použít Synaptic. Linux je o možnosti volby, takže se pojdme podívat, jak na to.

Otevřete menu a vyberte „Správce balíčků“.

Klikněte na tlačítko „Hledat“ a napište „opera“. Potom projděte seznam a najděte balíček odpovídající webovému prohlížeči Opera. Klikněte na zaškrťovací box a vyberte „Odstranit“. Poté klikněte na tlačítko „Použít“.

Aktualizace systému a aplikací

Pokud je dostupná nová verze některého z balíčků, nainstalovaných na vašem počítači, můžete jej aktualizovat. Může to být bezpečnostní aktualizace pro nějakou součást operačního systému, optimalizace některé z knihoven, nebo třeba nová verze Firefoxu. Váš systém je v podstatě tvořen balíčky, a jakákoli jeho část může být aktualizována aktualizací nějakého balíčku. To znamená nahrazení současného balíčku novější verzí.

Je spousta možností jak to udělat, ale jen jedna je doporučená.

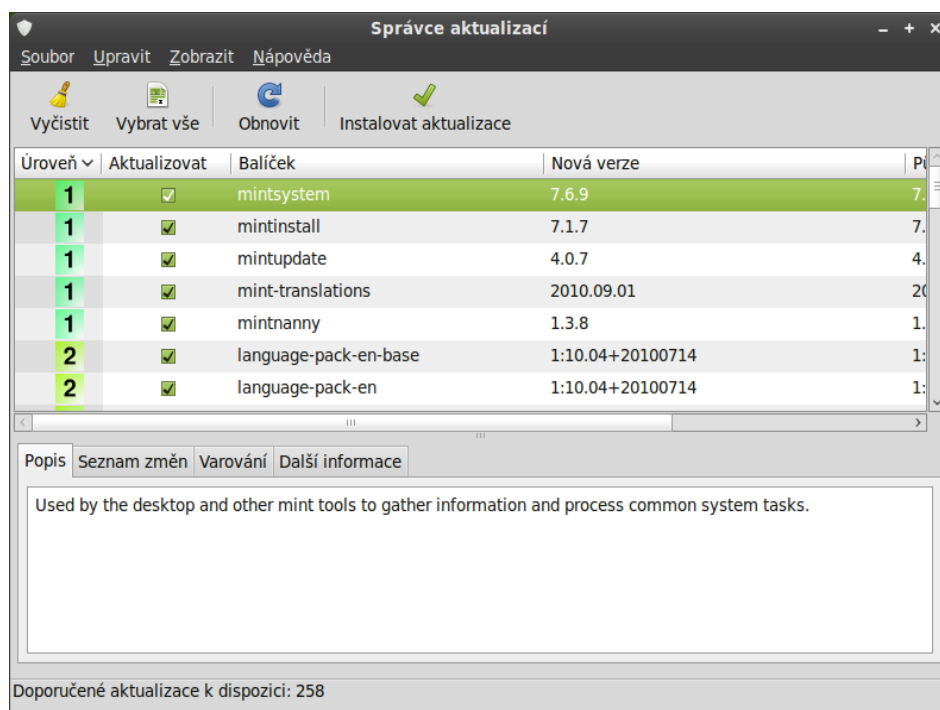
Můžete použít APT pro aktualizaci všech vašich balíčků jedním prostým příkazem („apt upgrade“), nebo použít Synaptic a kliknout na „Označit vše k aktualizaci“, což ale silně nedoporučujeme. Tyto nástroje totiž nerozlišují, jaké aktualizace chcete použít, a předpokládají, že chcete všechny.

Některé části systému je bezpečné aktualizovat, jiné nikoli. Například aktualizací jádra (část, která je kromě jiného zodpovědná za rozpoznání hardware) můžete poškodit podporu zvuku, bezdrátové karty, nebo některé aplikace (jako VMWare a Virtualbox), které jsou úzce provázány s jádrem.

Používání správce aktualizací

Linux Mint přináší nástroj, zvaný „Správce aktualizací“. Poskytuje vám více informací o aktualizacích a nechá vás určit, jak dalece musí být aktualizace bezpečná, než ji budete chtít instalovat. Zobrazuje se jako štít, umístěný v pravé spodní části obrazovky.

Když na něj najedete myší, řekne vám, zda je váš systém aktuální, případně kolik aktualizací je dostupných.

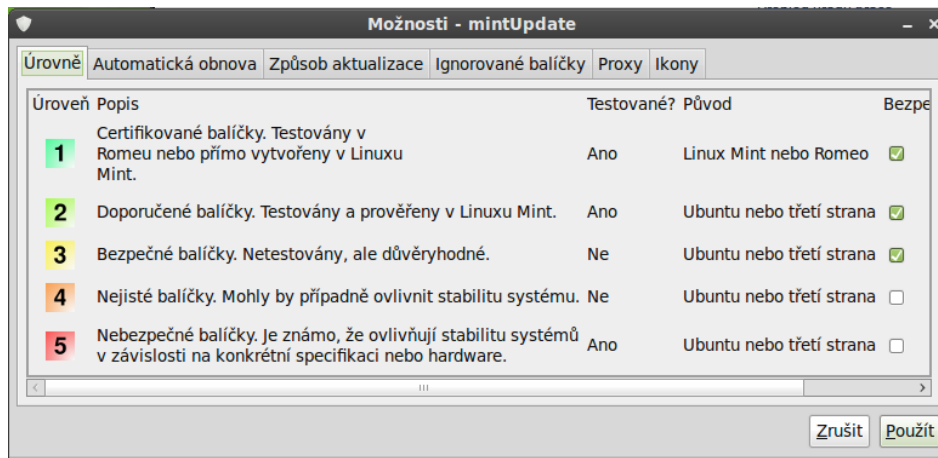

Pokud na štít kliknete, správce aktualizací vám ukáže dostupné aktualizace. Jeho rozhraní je velmi jednoduché. Pro každý balíček si můžete přečíst popis, seznam změn (zde vývojáři popisují změny, provedené v balíčku), případně varování nebo doplňující informace Linuxu Mint o aktualizaci. Také můžete vidět, jakou verzi máte instalovanou v počítači, a jaká je dostupná při aktualizaci. Nakonec můžete vidět úroveň stability jednotlivých aktualizací. Každý balíček přináší vylepšení nebo opravy bezpečnostních chyb. To ale neznamená, že jsou absolutně bezpečné. Mohou obsahovat nové chyby. Proto je jim Linuxem Mint přidělována úroveň stability, která označuje, jak dalece je instalace určité aktualizace bezpečná.

Samozřejmě můžete kliknout na sloupec a řadit aktualizace podle úrovně stability, stavu, názvu balíčku, nebo verze. Můžete vybrat všechny nebo výběr zrušit pomocí tlačítek „Vybrat vše“ a „Vyčistit“.

Úrovně stability 1 a 2 jsou zcela bezpečné a vždy byste je měli aplikovat. Aktualizace úrovně 3 by „měly být bezpečné“, takže je doporučujeme instalovat, jen si raději

v seznamu aktualizací prohlédněte, které to jsou. Pokud narazíte na problém s aktualizací úrovně 3, dejte vědět vývojovému týmu Linuxu Mint, aby učinil příslušná opatření označením této aktualizace úrovní 4 nebo 5. To odradí ostatní uživatele od její instalace.

Pokud kliknete na tlačítko „Možnosti“, zobrazí se vám obrazovka výše. Standardně bere správce aktualizací v úvahu úrovně 1, 2 a 3. Můžete se rozhodnout, že chcete zobrazovat i aktualizace úrovně 4 a 5. Tím se vám bude v seznamu zobrazovat více aktualizací. Pokud chcete, můžete označit úroveň 4 a 5 za „bezpečnou“ (což **nedoporučujeme**). To způsobí, že je správce aktualizací standardně zvolí k instalaci.

Správce aktualizací počítá pouze s „bezpečnými“ aktualizacemi. Tudíž když říká, že váš systém je aktuální, znamená to, že nejsou dostupné žádné aktualizace na úrovních, které jste označili jako „bezpečné“.

Správce aktualizací zobrazuje v seznamu pouze „viditelné“ aktualizace.

Například pokud necháte „viditelné“ všechny úrovně, a pouze úrovně 1 a 2 označíte jako „bezpečné“, uvidíte v seznamu spoustu aktualizací, ale správce aktualizací vám pravděpodobně bude hlásit, že váš systém je aktuální.

Záložka „Automatická obnova“ vám umožní určit, jak často má správce aktualizací kontrolovat aktuálnost systému.

Záložka „Způsob aktualizace“ vám umožní určit, jak má správce aktualizací kontrolovat nové aktualizace.

„Zpoždění zahájení“ je čas, po který bude správce aktualizací čekat, než začne ověřovat připojení k internetu. Tato prodleva umožňuje správci připojení navázat spojení, až když počítač zcela nastartuje.

Můžete také určit, jaká doména bude použita správcem aktualizací ke kontrole připojení k internetu. Správce aktualizací ověří dostupnost této domény před hledáním aktualizací.

Možnost „Brát v úvahu změny závislostí“ určuje, zda bude nebo nebude správce balíčků instalovat nové závislosti. Například pokud balíček A ve verzi 1 byl nainstalován na

počítači a objeví se aktualizace balíčku A na verzi 2, ale verze 2 má novou závislost na balíčku B, který není instalován, co se stane?

Pokud necháte tuto možnost neaktivní, verze 2 se neobjeví na seznamu aktualizací.

Pokud je tato volba aktivní, pak se zobrazí, a při instalaci této aktualizace se nainstaluje i balíček B jako nová závislost.

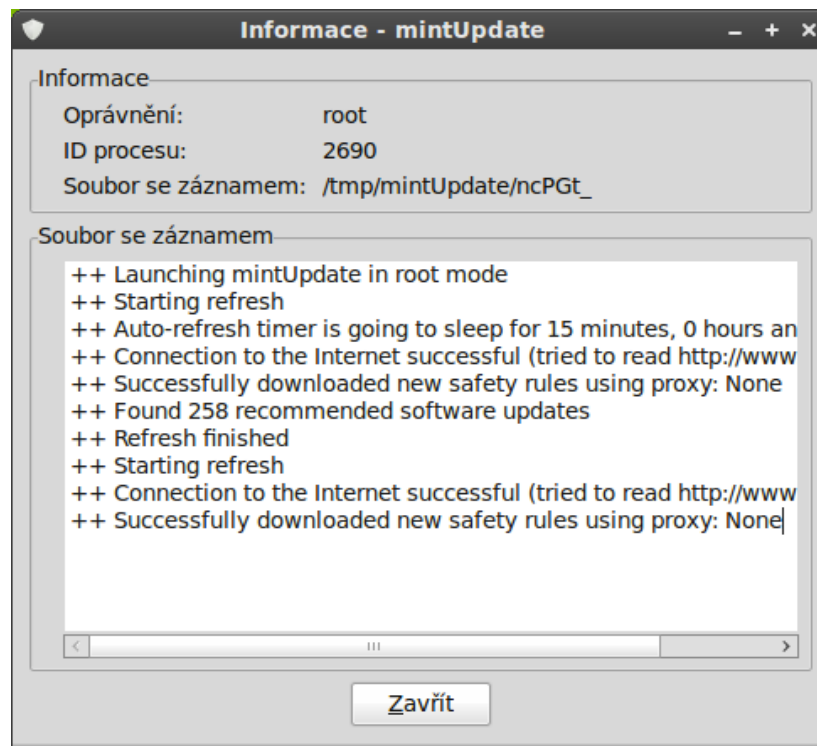
S touto možností zacházejte opatrně. Může nainstalovat balíčky, které vám budou k užitku, ale někdy může odinstalovat balíčky, které jste již nainstalovali.

Na záložce „Ignorované balíčky“ můžete definovat balíčky, které nechcete aktualizovat. Pro vytvoření příslušné masky můžete použít znaky „?“ a „*“.

Záložka „Proxy“ vám umožní definovat nastavení proxy.

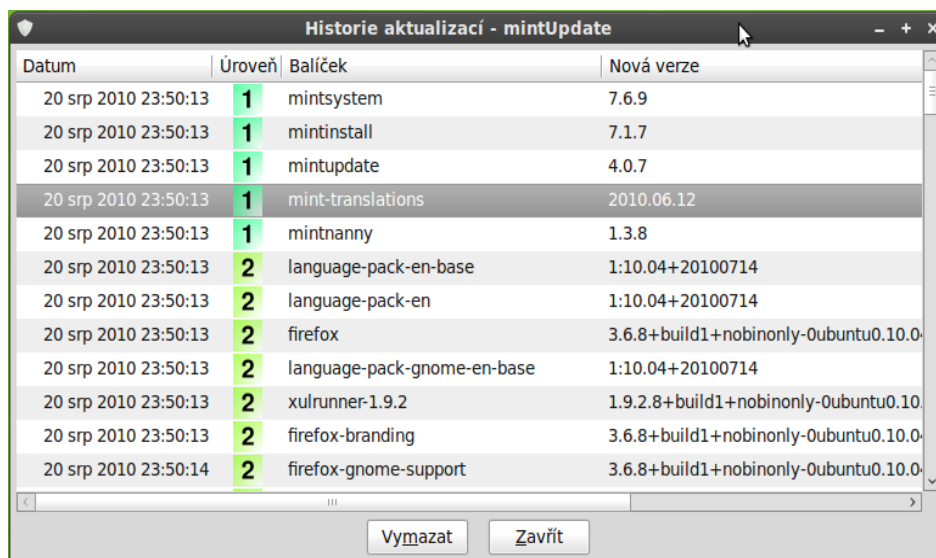
Poslední záložka vám umožní změnit ikony, používané správcem aktualizací v systémové liště.

Pokud narazíte na problémy se správcem aktualizací (třeba nemůžete obnovit seznam balíčků), můžete zkontrolovat záznamy. Klikněte pravým tlačítkem na ikonu štítu v systémové liště a vyberte „Informace“. Objeví se následující obrazovka:

V tomto okně můžete vidět ID procesu správce aktualizací, zda běží s oprávněním uživatele nebo root, a obsah souboru se záznamem.

Také můžete zkontrolovat aktualizace, které byly nainstalovány do vašeho systému (za předpokladu, že byly instalovány pomocí správce aktualizací). To uděláte kliknutím na „Zobrazit -> Historie aktualizací“.

Tipy a triky

Využíváte svůj systém naplno? Používáte klávesovou zkratku „CTRL+C“ pro zkopírování textu? Otevíráte textový editor, abyste udělali rychlou poznámku? Jak sdělíte soubory s přáteli? Existuje spousta způsobů, jak provést jednoduché úlohy. Některé jsou efektivnější než ostatní. Tato kapitola vám ukáže několik zvláštností Linuxu, Gnome a Linuxu Mint, které vás naučí využívat váš systém naplno.

Kopírování a vkládání myši

Většina lidí je zvyklá otevírat menu „Úpravy“ nebo klikat pravým tlačítkem na obsah, který chtějí zkopírovat. V Linuxu Mint můžete, stejně jako ve většině linuxových systémů, kopírovat a vkládat obsah pohodlně pomocí myši. Funguje to takto: Levé tlačítko myši kopíruje a prostřední tlačítko vkládá. Jak snadné!

Pojďme si to vyzkoušet. Spust'te OpenOffice Writer nebo jiný textový editor a napište pár vět. Vyberte nějakou část napsaného textu levým tlačítkem myši. Myslíte, že je třeba vybrat menu „Úpravy“ a stisknout „Kopírovat“? Ne? Vsadím se, že byste chtěli stisknout nějakou kombinaci kláves, jako třeba „CTRL+C“. V Linuxu je to mnohem jednodušší. Už jen výběrem textu jste jej zkopírovali. Ano, tento text je již nyní zkopírován v „myši mezipaměti“, a nemusíte dělat nic jiného.

Klikněte na nějakou jinou část dokumentu, kam se tím přesune kurzor. Nyní klikněte prostředním tlačítkem myši (nebo kolečkem, pokud máte myš s kolečkem, nebo oběma tlačítky najednou, pokud máte myš pouze se dvěma tlačítky... všechno to funguje, kromě divné myši od Apple, která má jen jedno tlačítko). Jak vidíte, předtím vybraný text byl nyní vložen.

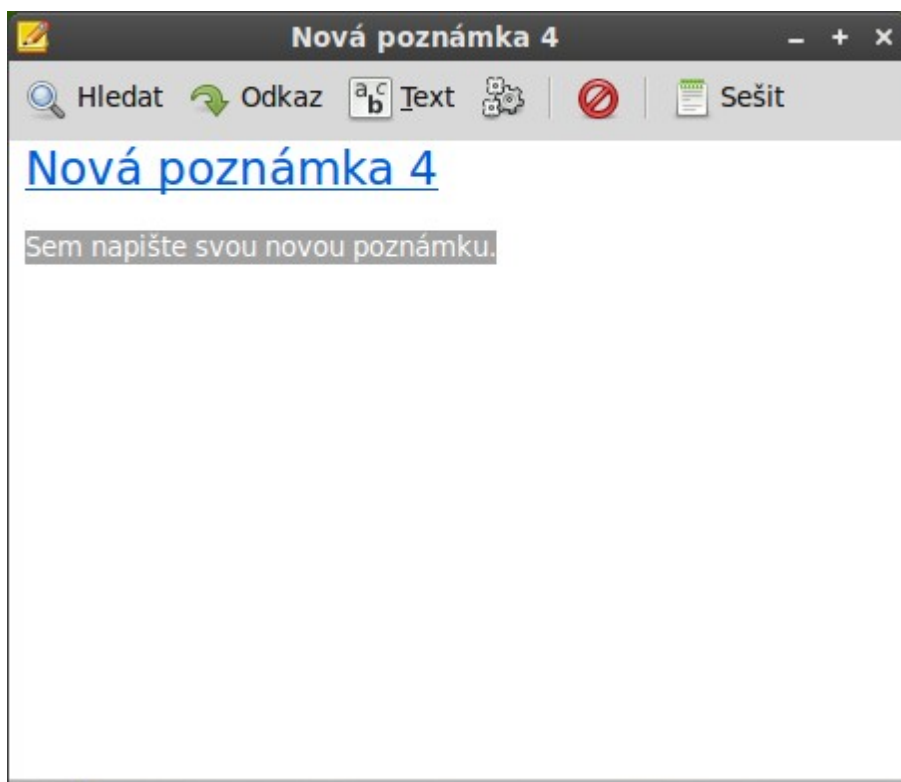
Čím více si na to zvyknete, tím rychleji budete kopírovat a vkládat obsah. Tato technika funguje na většině unixových a linuxových operačních systémů.

Poznámka: Mezipaměť používaná myši není tatáž, jakou používá Gnome. Takže můžete něco zkopírovat myši a potom zkopírovat něco jiného pomocí „CTRL+C“, nebo přes nabídku „Úpravy“. Díky tomu můžete zkopírovat dva rozdílné prvky, a podle toho, jak jste je zkopírovali, je i vložíte. Buď prostředním tlačítkem, nebo pomocí „CTRL+V“, či přes nabídku „Úpravy“.

Vytváření poznámek v Tomboy

Všichni si děláme poznámky. Ať už jde o adresu, kterou nám někdo dal, telefonní číslo, rozrůstající se seznam úkolů, nebo něco, na co nechceme zapomenout. Často si potřebujeme udělat rychlou poznámku. Někteří z nás mají kolem počítače spoustu papírků a nemohou najít funkční propisku, když nastane taková situace. Jiní mrhají časem spouštěním nástrojů, které k tomu nejsou určeny (například OpenOffice Writer není zrovna pohotová aplikace pro poznámky). A nakonec je několik lidí, kteří na poznámky používají zvláštní nástroj. Linux Mint takový nástroj pro tvorbu poznámek obsahuje. Nazývá se „Poznámky Tomboy“.

Poznámky Tomboy je snadné používat. Kliknutím na ně se zobrazí seznam všech vašich poznámek. Můžete vytvořit nové poznámky kliknutím na „Nová poznámka“.

Otevře se nová poznámka. Změnou nadpisu změníte i její název. Do poznámky můžete napsat cokoli chcete a pak ji zavřít. Obsah, který jste napsali, bude vždy dostupný přes „Poznámky Tomboy“. Nemusíte nic ukládat, můžete klidně restartovat nebo vypnout počítač. Vaše poznámky se ukládají automaticky ihned, jak je píšete.

Pokud se rozhodnete, že už dále nechcete nějakou poznámku uchovávat, můžete ji otevřít a kliknout na tlačítko „Smazat“.

Pokud do poznámky napíšete název nějaké jiné poznámky, Tomboy automaticky vytvoří odkaz na tuto poznámku a vy budete schopni pouhým kliknutím tuto poznámku otevřít.

Ve vašich poznámkách můžete používat různé možnosti formátování, nebo můžete využít mnoho dalších funkcí, které Tomboy nabízí (synchronizace, vyhledávání, export poznámek do PDF/HTML... atd.).

Archivace e-mailů a webových stránek do PDF

Vytváříte si záložky na webu, abyste si stránku přečetli později? Necháváte e-maily ve schránce, když obsahují nějakou informaci, která by se vám mohla hodit? Máte schránku a záložky přeplněné věcmi, které nepotřebujete, ale nechcete je ztratit? Neměli byste takové informace ukládat někde jinde? Samozřejmě, že můžete použít poznámky Tomboy. Ale pro zkopírování celého článku z webu to není úplně ideální, ztratíte obrázky, formátování a spoustu dalších informací. Proč tento obsah prostě nevytisknout? Ne na papír, ale do PDF souboru...

Linux Mint přináší již předinstalovanou PDF tiskárnu. Tato tiskárna použije výstup z vaší aplikace, a uloží jeho obsah do PDF souboru. Takže pokud jste si třeba zarezervovali letenku přes web a obdrželi jste instrukce pro let a registrační ID, jen kliknete na nabídku „Soubor“ a vyberete tisk.

Vyberete tiskárnu „Print_to_PDF“ a kliknete na vytisknout.

Stránka, kterou si prohlížíte, bude vytisknuta jako PDF dokument, uložený ve vaší domovské složce.

Stejně tak si můžete vytisknout e-maily z Thunderbirdu nebo jiný obsah z kterékoli aplikace, a budete jej mít uložen v PDF souboru ve své domovské složce.

Závěr

Je spousta dalších věcí, které se můžete o Linuxu Mint dozvědět. Tato příručka je jen shrnutím některých aspektů, spojených s vaším stolním systémem. Nyní byste se měli cítit komfortněji během jeho používání a měli byste lépe porozumět jeho součástem. Co dál? Naučíte se používat terminál? Dáte šanci ostatním pracovním prostředím (KDE, XFCE atd.)? To je zcela na vás. Pamatujte, Linux je také o zábavě a komunita je zde pro vzájemnou pomoc. Věnujte tomu trochu času a naučte se něco každý den. Vždy je zde něco nového, nehledě na to, kolik toho již znáte.

Užívejte si Linux - děkujeme, že jste si vybrali právě Linux Mint.